

Veselības inspekcija

Oficiālo peldvietu apsaimniekošana

Rokasgrāmata

Rīga, 2025

Saturs

Lietotie termini un saīsinājumi	2
Ievads	4
1. Sagatavošanās peldsezonai	6
2. Peldvietas informatīvais stands.....	8
3. Peldvietu ūdens monitorings.....	10
4. Potenciāls ūdens piesārņojums peldvietā.....	15
5. Peldvietas ilglaicīgās kvalitātes novērtējums.....	17
6. Zilaļģes.....	19
7. Peldētāju nieze	22
8. Zilā Karoga sertifikāts.....	24
9. Drošības prasības peldvietās	25
10. Vides pieejamība peldvietā	32
11. Peldvietu apraksti.....	37
Izmantotie literatūras avoti	39
1. pielikums.....	40
Jaunas oficiālās peldvietas pieteikuma veidlapa.....	40
2. pielikums.....	44
Drošības prasības peldvietā.....	44

Lietotie termini un saīsinājumi

Apvelings - (no angļu: *upwelling* — 'uzpeldēšana') ir process, kurā dziļāki ūdeņi paceļas uz augšu ūdens virspusē. Parasti apvelings novērojams jūras piekrastēs, kur, pūšot vējam no krasta puses, augšējais siltais ūdens slānis tiek aizvests tālāk jūrā, un tā vietā augšā paceļas dziļāks aukstais ūdens.

E.coli* jeb *Escherichia coli - nūjiņveida baktērijas, kas pieder koliformu baktēriju grupai, enterobaktēriju ģintij. Tās mēdz saukt arī par zarnu nūjiņām un izmanto kā indikatororganismus, lai noteiktu peldūdens fekālo piesārņojumu. Veicot ūdens paraugu mikrobioloģiskās analīzes laboratorijā, pēc *E.coli* daudzuma ūdenī, tiek spriests, cik liels ir risks, ka ūdens varētu izraisīt kuņģa-zarnu trakta infekcijas.

Īstermiņa piesārņojums - mikrobioloģiskā piesārņojuma epizode, ja tai ir skaidri nosakāmi iemesli un tā neietekmē peldvietas ūdens kvalitāti ilgāk par 72 stundām. Īstermiņa piesārņojuma laikā un pēc tā novēršanas papildus ņemto ūdens paraugu neiekļauj peldvietu ūdens kvalitātes informācijas kopumā. Ja nepieciešams, peldvietu ūdens kvalitātes informācijas kopuma papildināšanai ūdens paraugu ņem septiņu dienu laikā pēc tam, kad īstermiņa piesārņojums vairs nav konstatēts.

Monitorings – regulāri novērojumi laikā un telpā, saskaņā ar noteiktu programmu un pēc vienotas metodikas, kuru mērķis ir sekot kāda procesa norisei.

Piesārņojums attiecībā uz peldūdeņiem ir mikroorganismu un/vai citu organismu piesārņojums vai atkritumi, kas ietekmē peldvietu ūdens kvalitāti un rada apdraudējumu peldētāju veselībai.

"Peldēties atļauts" – ūdens kvalitāte atbilst normatīvajos aktos noteiktajām ūdens kvalitātes prasībām. Peldēties var droši.

"Peldēties nav ieteicams" – jāuztver kā brīdinājums, ka ūdens kvalitāte konkrētajā vietā neatbilst kādam no kvalitātes kritērijiem. Šādās vietās nevajadzētu peldēties bērniem, vecākiem cilvēkiem un cilvēkiem ar imūnsistēmas vai citām nopietnām veselības problēmām.

"Peldēties aizliegts" – pastāv liela iespēja, ka peldūdenī var atrasties, vai atrodas slimības izraisošie mikroorganismi, vai ir peldētāju veselību apdraudošs ķīmisks piesārņojums, vai arī ūdenstilpē ir konstatēta pārmērīga zilaļģu savairošanās.

Peldsezona – peldēšanai labvēlīga sezona, kuru nosaka attiecīgi laika apstākļi un kurā ir gaidāms liels peldētāju skaits. Latvijā peldsezona ir no 15. maija līdz 15. septembrim.

Peldvietas apsaimniekotājs - juridiska vai fiziska persona, pēc kuras iniciatīvas ir izveidota peldvieta, – ir atbildīgs par peldvietas izveidošanu, uzturēšanu, drošības un higiēnas prasību

ievērošanu peldvietā, kā arī par informatīvo uzrakstu un citas ar peldvietu saistītas informācijas izvietojumu atbilstoši Noteikumu Nr. 692 prasībām.

Peldvieta - peldēšanai paredzēta peldvietu higiēnas prasībām atbilstoša vieta, kas atrodas jūras piekrastē vai pie iekšzemes ūdeņiem un kas ietver noteiktu labiekārtotu sauszemes daļu un peldvietas ūdens daļu, ko cilvēki izmanto atpūtai peldsezonas laikā.

Peldvietas ūdens - piekrastes ūdeņu un iekšzemes ūdeņu teritorija peldvietā, kuru cilvēki izmanto peldēšanai.

Peldvietas monitorings - regulāra ūdens kvalitātes noteikšana saskaņā ar monitoringa programmu, izmantojot noteiktas laboratoriskās metodes, lai gūtu informāciju par peldūdens kvalitāti. Ilgtermiņā peldūdens monitoringa rezultāti nosaka peldvietas ilglaicīgo ūdens kvalitāti. Veselības inspekcija veic peldūdens monitoringu Latvijas oficiālajās peldvietās peldsezonas laikā.

Pludmale – jūras, ezera vai upes krasta teritorija starp ūdens līmeni un vietu, kur sākas dabiskā sauszemes veģetācija.

Zarnu enterokoki - lodveida baktērijas, kas pieder *Enterococcus* ģintij. Tos izmanto kā indikatororganismus, lai noteiktu peldūdens fekālo piesārņojumu. Veicot ūdens paraugu mikrobioloģiskās analīzes laboratorijā, pēc enterokoku skaita peldūdenī, tiek spriests, cik liels ir risks, ka ūdens varētu izraisīt kuņģa-zarnu trakta infekcijas.

Zilais Karogs - programma, ko īsteno starptautiska sabiedriskā organizācija Vides izglītības fonds. Šīs programmas mērķis ir veicināt piekrastes teritoriju ilgtspējīgu attīstību ar augstu ūdens kvalitātes, drošības un vides apsaimniekošanas un pārvaldes standartu, kā arī vides izglītības iniciatīvu palīdzību.

Zilaļģes jeb cianobaktērijas - dabiski virszemes ūdens iemītnieki, kas var radīt apdraudējumu, ja ir savairojušās masveidā. Cianobaktērijas ir fotosintezējošas un sastopamas ar organiskajām vielām bagātos ūdeņos.

Zilaļģu izplatīšanās - pārmērīga zilaļģu savairošanās (t.s. ūdens “ziedēšana”), alģēm ūdenī veidojot biezu, netīri zilganzaļu masu, putas vai “paklāja” veidā sedzot ūdens virsmu.

EK Eiropas Komisija

MK Ministru kabinets

VI Veselības inspekcija

Ievads

Latvija ir ūdeņiem bagāta un liela daļa iekšzemes un jūras piekrastes ūdeņi vasarā tiek izmantoti atpūtai, tostarp arī peldēšanai. Lai peldvietas apmeklējums būtu drošs un patīkams ir ieteicams izvēlēties apmeklēt oficiālās Latvijas peldvietas.¹

Zemes pārvaldības likums² nosaka, ka vietējā pašvaldība gādā par piekrastes sauszemes daļas labiekārtošanu un prasības piekļuves nodrošināšanai iekšzemes publiskajiem ūdeņiem. Prasības peldvietu izveidei nosaka arī Ūdens apsaimniekošanas likums³ un Ministru kabineta noteikumi Nr. 240 "Vispārīgie teritorijas plānošanas, izmantošanas un apbūves noteikumi"⁴.

Oficiālajās peldvietās atbilstoši Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2006/7/EK (2006.gada 15.februāris) par peldvietu ūdens kvalitātes pārvaldību un Direktīvas 76/160/EEK atcelšanu (turpmāk - Direktīva 2006/7/EK)⁵ un Ministru kabineta noteikumu Nr. 692 "Peldvietas izveidošanas, uzturēšanas un ūdens kvalitātes pārvaldības kārtība" (turpmāk - Noteikumi Nr. 692)⁶ nosakot peldvietas ūdens kvalitāti, notiek peldvietu kvalitātes izvērtēšana. Balstoties uz Noteikumu Nr. 692 prasībām, Veselības inspekcija (turpmāk - VI) veic arī peldvietu uzraudzību.

Oficiālās peldvietas peldsezonas laikā tiek apsaimniekotas un ir uzstādīti labiekārtojuma elementi un izvietota peldvietu apmeklētājiem būtiska informācija. Lai oficiālā peldvieta atbilstu Noteikumu Nr. 692 prasībām un radītu patīkamu un drošu pieredzi peldvietas apmeklētājiem, par peldvietas apsaimniekošanu atbildīgajām pašvaldībām/personām ir nepieciešams veltīt savus resursus gan gatavojoties jaunai peldsezonai, gan peldsezonas laikā, gan neparedzētu apstākļu gadījumā, piemēram, spēcīgas vētras radīto postījumu dēļ.

Šo rokasgrāmatu izveidoja VI Vides veselības nodaļas speciālisti. Rokasgrāmatas **mērķis** ir sniegt atbalstu oficiālo peldvietu apsaimniekotājiem un palīdzēt veidot vienotu

¹ Latvijas oficiālo peldvietu sarakstu skatīt Ministru kabineta noteikumu Nr. 692 "Peldvietas izveidošanas, uzturēšanas un ūdens kvalitātes pārvaldības kārtība" 1. un 2. pielikumā

² Zemes pārvaldības likums. Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/270317>

³ Ūdens apsaimniekošanas likums. Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/66885>

⁴ Ministru kabineta Nr. 240 "Vispārīgie teritorijas plānošanas, izmantošanas un apbūves noteikumi". Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/256866>

⁵ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2006/7/EK (2006. gada 15. februāris) par peldvietu ūdens kvalitātes pārvaldību un Direktīvas 76/160/EEK atcelšanu. Pieejams: <https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2006/7/oj/?locale=LV>

⁶ Ministru kabineta noteikumi Nr. 692 "Peldvietas izveidošanas, uzturēšanas un ūdens kvalitātes pārvaldības kārtība". Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/295404-peldvietas-izveidosanas-uzturesanas-un-udens-kvalitates-parvaldibas-kartiba>

izpratni par peldvietu apsaimniekošanu. Rokasgrāmata sniedz informāciju par peldvietu monitoringu, peldvietu ūdens ilglaicīgās kvalitātes novērtēšanu, drošības aspektiem, vides pieejamību peldvietās, kā arī par informāciju, kas apsaimniekotājam jāizvieto peldvietā un par ko jāpārlicinās pirms peldsezonas sākuma. Tāpat šī rokasgrāmata var būt noderīgs instruments pašvaldībām, kuras gatavojas izvirzīt jaunas oficiālās peldvietas.

Atbilstoši Noteikumiem Nr. 692 pašvaldības katru gadu izvērtē tās teritorijā esošās peldvietas un līdz 31. decembrim var iesniegt VI priekšlikumu oficiālo peldvietu sarakstam pievienot jaunu peldvietu vai arī no šī saraksta svītrot kādu no sarakstā esošajām peldvietām. Peldvieta tiek izveidota saskaņā ar attiecīgās pašvaldības teritorijas plānojumā noteikto (atļauto) izmantošanu. Peldvietas robežas nosaka pašvaldība, kuras administratīvajā teritorijā attiecīgā peldvieta atrodas. Pēc pašvaldības priekšlikuma saņemšanas VI pašvaldībai lūdz sniegt informāciju par peldvietu – vispārīgu informāciju par peldvietu, peldvietas ūdens kvalitāti iepriekšējās peldsezonās (ja ūdens kvalitāte ir bijusi noteikta), peldvietas hidroģeogrāfiskais raksturojums, peldvietas piesārņojuma un citu risku t.sk. pārmērīga zilaļģu savairošanās riska izvērtējams, informācija par drošību peldvietā un pasākumiem higiēnas uzturēšanai peldvietā, peldvietas labiekārtošanai un sabiedrības informēšanai. Pēc saņemtās informācijas izvērtēšanas, pozitīva secinājuma gadījumā VI rosina veikt izmaiņas Noteikumos Nr. 692, lai oficiālo peldvietu sarakstā iekļautu vēl vienu peldvietu.

Peldvietu aizliegts ierīkot un tā nedrīkst atrasties:

- notekūdeņu ieplūdes vietā vai tiešā tās tuvumā – attālumā, kas ir mazāks par ūdens pilnīgai sajaukšanai nepieciešamo attālumu (izņemot lietus notekūdeņu ieplūdes vietas, ja lietus notekūdeņu dēļ nepasliktinās peldvietas ūdens kvalitāte un tas ir klasificēts kā vismaz pietiekamas kvalitātes ūdens),
- rūpniecības uzņēmuma teritorijā,
- vietā, kur ostas teritorijas ūdens neatbilst kvalitātes prasībām vai kur peldvietas dēļ tiek traucēta ostas darbība,
- vietā, kur ir nelabvēlīgs peldvietas hidroloģiskais režīms vai nestabila gultne,
- vietā, kur tiek intensīvi izmantoti kuģošanas līdzekļi.

VI ir izstrādājusi **pašnovērtējuma anketu** peldvietas atbilstības novērtējumam Noteikumu Nr. 692 prasībām. Ar šīs pašnovērtējuma anketas palīdzību peldvietas apsaimniekotājs var pārlicināties par nepieciešamo prasību izpildi peldvietā un veikt uzlabojumus, ja tādi ir nepieciešami. Pašnovērtējumu anketa ir publicēta VI tīmekļvietnē: <https://www.vi.gov.lv/lv/pasnovertejuma-anketas-apsaimniekotajiem>.

1. Sagatavošanās peldsezonai

Pirms katras peldsezonas peldvietas apsaimniekotājam ir nepieciešams sagatavot peldvietu jaunajai sezonai, veicot gan labiekārtošanas darbus, gan parūpējoties, lai peldsezonas laikā peldvietā būtu nodrošināti komunālie un citi pakalpojumi (piemēram, tuaļu un atkritumu apsaimniekošana, glābšanas dienesta nodrošinājums, par pašvaldības līdzekļiem veiktas papildus ūdens analīzes u.c.).

Noteikumos Nr. 692 ir noteiktas prasības, kas ir jāizpilda pirms peldsezonas sākuma, t.i. pirms 15. maija:

- gājēju celiņa izveidošana, lai nodrošinātu piekļuvi peldvietai,
- piebraucamā ceļa nodrošināšana (piebraucamais ceļš paredzēts operatīvajiem transportlīdzekļiem un transportlīdzekļiem, kas veic peldvietas apsaimniekošanu, uzraudzību un kontroli),
- peldvietas un tās infrastruktūras objektu vides pieejamības nodrošināšana personām ar funkcionāliem traucējumiem un piekļuvi bērnu ratiņiem (prasību izvērtē un ja iespējams nodrošina),
- peldvietas ūdens norobežošana no pārējās ūdenstilpes ar bojām, lentām vai citiem negrimstošiem materiāliem,
- norobežota peldēšanās sektora izveide bērniem līdz 10 gadu vecumam, ievērojot, ka peldēšanās sektora gultne ir ar nelielu slīpumu un maksimālo dziļumu līdz 70 cm (prasība nav obligāta, to izvērtē pēc nepieciešamības un iespējām),
- nodrošināta ērta pieeja peldvietas ūdenim, drošs ūdensobjekta pamata reljefs un aizsardzības pret bīstamiem ģeoloģiskiem procesiem (piemēram, krasta nogruvumiem, noslīdējumiem),
- nodrošināts glābšanas dienests, ņemot vērā peldvietas noslodzi un pēc nepieciešamības (prasība nav obligāta).

Peldsezonai sākoties peldvietas apsaimniekotājs ierīko tualetes, paredzot kanalizācijas sistēmu ar notekūdeņu novadīšanu kanalizācijas tīklā vai vietējās attīrīšanas iekārtās, vai arī izvieto pārvietojamās tualetes. Izvērtējot peldvietas apmeklētāju skaitu, vēlams izvietot pietiekamu tuaļu skaitu. Uz 75 apmeklētājiem rekomendējams izvietot vienu tualeti, kuru jāizvieto ne mazāk kā 50 m un ne vairāk kā 150 m attālumā no peldēšanās vietas. Peldsezonas laikā jāpievērš uzmanība tualetes sanitārajiem apstākļiem, lai tās būtu tīras, vēlams nodrošinātas ar tualetes papīru un iespēju nomazgāt rokas. Atkarībā no nepieciešamības un

apsaimniekotāja iespējām vēlams uzstādīt tualetes, kurās nodrošināta vides pieejamība (detalizētāk skat.10. nodaļu) un ir bērnu pārtinamais galds.

Peldsezonas laikā peldvietā ir jābūt izvietotām ģērbtuvēm un tām ir jābūt darba kārtībā un tīrām. Atkarībā no apsaimniekotāja iespējām vēlams uzstādīt ģērbtuves, kurās ir nodrošināta vides pieejamība.

Peldvietas higiēnisko apstākļu nodrošināšanai peldvietā ir jābūt izvietotiem atkritumu konteineriem vai urnām, vēlams aizveramiem vai ar iespēju tos noslēgt, lai to saturs nebūtu pieejams savvaļas putniem, dzīvniekiem. To skaitam ir jābūt pietiekamam (vismaz viena atkritumu urna uz 1600 m² ne mazāk kā 10 m attālumā no ūdens vai vismaz viens atkritumu konteineris uz 3500-4000 m²). Atkritumu konteineri un urnas peldvietā nedrīkst būt pārpildīti. Peldsezonas laikā ir jānodrošina regulāra un savlaicīga atkritumu izvešana.

Peldsezonas laikā peldvietas apsaimniekotājs nodrošina, lai peldvietā netiktu veiktas darbības, kas varētu piesārņot peldvietu, piemēram, lai peldvietā neuzturētos un netiktu vesti pastaigā vai peldināti dzīvnieki. Prasība par aizliegumu dzīvniekiem atrasties peldvietā ir jānorāda informatīvajā stendā. Tāpat var izvietot papildus zīmes vai uzrakstus, kas norāda, ka peldvietas teritorijā dzīvnieki peldsezonas laikā peldvietā atrasties nedrīkst (1. attēls).

1. attēls. Aizlieguma zīmes peldvietā (foto: Ieva Leiniša/LETA)

Peldvietas apsaimniekotājs nodrošina sauszemes daļas smilšu virskārtas irdināšanu un sijāšanu peldvietā, kur tas ir atļauts. Sauszemes daļas smilšu virskārtas irdināšana un sijāšana var nebūt atļauta īpaši aizsargājamās dabas teritorijās.

Papildus peldvietā apsaimniekotājs var izveidot funkcionālos sektorus, piemēram, sauļošanās zonu, sporta zonu, bērnu sektoru ar rotaļu laukumu un nūdistu zonu. Ja peldvietā ir ieviesti funkcionālie sektori, tad to izvietojums jānorāda peldvietas informatīvajā stendā.

Peldsezonas laikā peldvietas apsaimniekotājs izvieto informatīvo stendu, kurā norāda būtisku informāciju par peldvietu un tās ūdens kvalitāti. Peldvietas informatīvajā stendā ir iekļauti arī vairāki peldvietas drošības aspekti, lai peldvietas apmeklējums būtu patīkams un drošs tās apmeklētājiem. Vairāk par peldvietas informatīvajā stendā iekļaujamo informāciju skatīt nākamajā rokasgrāmatas nodaļā.

2. Peldvietas informatīvais stends

Peldvietas informatīvais stends ir jānovieto labi saskatāmā un drošā vietā. Ja peldvietai ir viena galvenā ieeja, tad informatīvo stendu var izvietot pie ieejas. Izvēloties stenda atrašanās vietu, vēlams ņemt vērā ieteikumus:

- stenda atrašanās vieta piesaista uzmanību (ir labi pamanāms),
- izvēlētajai atrašanās vietai garām iet vai pārvietojas lielākā apmeklētāju daļa,
- stends izvietots tā, ka pie tā vienlaikus var pulcēties lielāks skaits cilvēku un netraucēti var iepazīties ar informāciju,
- stends neatrodas pārāk saulainā vai pārāk noēnotā/ nepieejamā vietā.

Pirms katras peldsezonas nepieciešams pārbaudīt, vai informatīvajā stendā ir norādīta visa nepieciešamā informācija un vai to nepieciešams atjaunot un papildināt.

Informatīvajā stendā ir jānorāda:

- peldvietas nosaukums,
- karte ar konkrētās peldvietas atrašanās vietu attiecīgās pašvaldības teritorijā un peldvietas robežas, tai skaitā funkcionālo sektoru izvietojumu un glābšanas dienesta atrašanās vietu, ja tas atrodas peldvietas teritorijā (vēlams norādīt arī tualetes un ģērbtuves atrašanās vietu),
- peldvietas hidroloģiskais raksturojums, piemēram, ūdens līmeņa svārstības, un gultnes morfoloģisko raksturojumu, piemēram, gultnes stabilitāte un drošs ūdensobjekta pamata reljefs,
- peldvietas maksimālais dziļums,
- instrukcija par pirmās palīdzības sniegšanu slīkšanas gadījumā (ja peldvietā nav nodrošināta nepārtraukta glābšanas dienesta darbība); ja glābēji ir peldvietā nepilnu laiku, instrukcijai jābūt attēlotai stendā;
- peldvietas apsaimniekotāja kontaktinformācija un glābšanas dienesta tālruna numurs,
- sabiedriskās kārtības ievērošanas prasības peldvietā saskaņā ar attiecīgās pašvaldības izstrādātajiem saistošajiem noteikumiem,

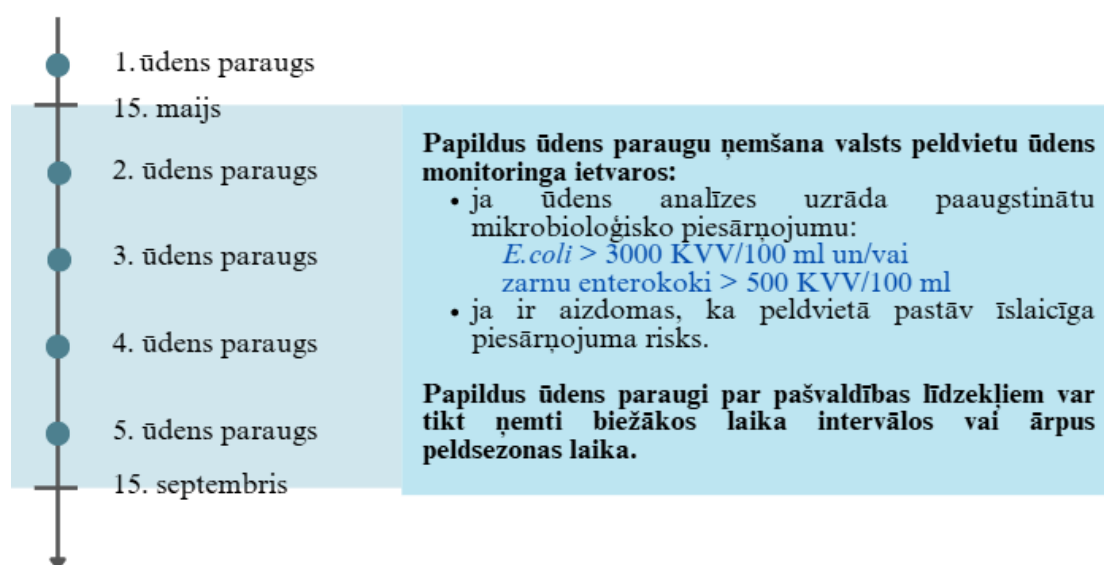
- informācija par drošības prasībām peldvietā atbilstoši Noteikumu Nr. 672 4. pielikumam (rokasgrāmatas 2.pielikums),
- informācija par aizliegumu ievest peldvietā dzīvniekus,
- informācija par smēķēšanas ierobežojumiem peldvietā atbilstoši normatīvajiem aktiem par tabakas izstrādājumu, augu smēķēšanas produktu, elektronisko smēķēšanas ierīču un to šķidrumu apriti,
- informācija par peldēšanās aizliegumu vai ieteikumu attiecīgajā peldvietā nepeldēties, norādot pamatojumu un minot iemeslus, kā arī izmantojot informatīvās zīmes, kas norādītas Noteikumu Nr. 692 3. pielikuma 1. punktā (skat. rokasgrāmatas 3. nodaļas 5. attēlu),
- informācija par pašreizējo peldvietas ūdens kvalitātes klasifikāciju, izmantojot informatīvās zīmes, kas norādītas Noteikumu Nr. 692 3. pielikuma 2. punktā (skat. rokasgrāmatas 5. nodaļas 10. attēlu),
- vispārīgs peldvietas ūdens apraksts, ko atbilstoši Noteikumu Nr. 692 prasībām VI sagatavojusi sabiedrībai viegli uztveramā veidā (peldvietas ūdens apraksts tiek izsūtīts pirms katras peldsezonas sākuma). Tas iekļauj arī norādi uz peldvietas ilglaicīgās peldūdens kvalitātes klasi;
- ja peldvietas ūdenī konstatēts īstermiņa piesārņojums, jāizvieto VI sagatavotā informācija par piesārņojumu (Noteikumu Nr. 692 16.14. apakšpunkts).
- ārkārtas gadījumā, ja ūdens piesārņojums rada avārijas situācija (ķīmisko, radioaktīvo vai bioloģisko vielu noplūde vidē), informācija par ārkārtas situācijas raksturu un paredzamo ilgumu,
- norāde uz VI tīmekļvietni un citiem avotiem, kur pieejama detalizēta informācija par peldvietas ūdens kvalitāti; vēlams norādīt arī pašvaldības tīmekļvietnes sadaļu vai sociālo tīklu kontu, kur tiek publicēta jaunākā informācija par konkrēto peldvietu;
- informācija par peldvietas svītrosanu no peldvietu saraksta un tās iemesliem, ja tas attiecināms;
- informācija par pastāvīgu peldēšanās ierobežojumu (aizliegumu vai ieteikumu nepeldēties) peldvietā, kā arī minēt ierobežojuma iemeslu, ja tas attiecināms;
- u.c. informācija, piemēram, atbilstoši Zilā Karoga prasībām, ja peldvietai ir piešķirts Zilā Karoga statuss.

Izvietojot informāciju uz stenda, vēlams ņemt vērā, ka teksta apjomam uz stenda nevajadzētu pārsniegt 50% no virsmas laukuma. Pārējo stenda laukumu vēlams aizpildīt ar kartēm, ilustratīvām zīmēm u.c. vizuāliem materiāliem, lai samazinātu teksta apjomu un padarītu to vieglāk uztveramu. Rekomendējams izmantot starptautiski atpazīstamu piktogrammu lietošanu. Ja peldvietā tiek nodrošināts glābšanas dienests un tiek izmantota starptautiskā karogu sistēma, tad informatīvajā stendā ir jābūt informācijai par karogu nozīmi.

Attālums starp rindiņām ir jāsaskaņo ar burtu lielumu (jo lielāki burti, jo lielāks attālums starp rindiņām). Atkarībā no paredzētā attāluma no peldvietas apmeklētāja līdz informatīvajam stendam, vēlams pielāgot lietoto burtu lielumu. Palielinoties paredzamajam attālumam līdz informatīvajam stendam, palielināt izvēlēto burtu lielumu, piemēram, ja attālums līdz stendam ir ~ 1,15 m, tad ieteicamais burtu lielums ir 28pt.

3. Peldvietu ūdens monitorings

Oficiālo peldvietu ūdens monitoringu par valsts budžeta līdzekļiem VI veic katru gadu peldsezonas laikā atbilstoši izstrādātajam un apstiprinātajam peldvietu ūdens monitoringa kalendāra plānam. Monitoringa kalendāra plāns paredz vismaz piecu peldvietas ūdens paraugu ņemšanu – vienu ūdens paraugu pirms peldsezonas sākuma, vismaz četrus ūdens paraugus peldsezonas laikā (2. attēls).

2. attēls. Peldvietu ūdens monitorings (KVV- koloniju veidojošās vienības)

Laiks starp ūdens paraugu ņemšanas datumiem peldsezonas laikā nepārsniedz vienu mēnesi. Atkāpes no peldvietu ūdens monitoringa kalendāra plāna ir iespējamās ne biežāk kā reizi četros gados, ja radusies ārkārtas situācija un apstākļi, kas ietekmē peldvietu ūdens kvalitāti konkrētajā teritorijā. Šādās situācijās peldvietu kontroli atsāk pēc iespējas drīzāk pēc ārkārtas situācijas beigām, lai paņemtu nepieciešamos paraugus, ko nebija iespējams paņemt ārkārtas situācijas dēļ.

Monitoringa ietvaros tiek paņemts ūdens paraugs atbilstoši Noteikumu Nr. 692 7. pielikumam par prasībām ūdens parauga ņemšanai peldvietās mikrobioloģiskajai analīzei. Šīs prasības nosaka to kā un kādā dziļumā tiek ņemts ūdens paraugs, ka ūdens parauga ņemšanai tiek izmantots sterils trauks, kā arī prasības ūdens paraugu glabāšanai un transportēšanai līdz laboratorijai. Peldvietas ūdens paraugs tiek ņemts pastāvīgā novērojumu vietā, kur uzturas daudz peldētāju, piemēram, pie centrālās ieejas peldvietā, vai tur, kur paredzams lielākais piesārņojuma risks. Peldvietas ūdens paraugus ir tiesīgas testēt laboratorijas, kuras ir akreditētas nacionālajā akreditācijas institūcijā saskaņā ar normatīvajiem aktiem par atbilstības novērtēšanas institūciju novērtēšanu, akreditāciju un uzraudzību.

Peldvietu ūdens paraugu ūdens mikrobioloģiskajās analīzēs tiek noteikts *Escherichia coli* (turpmāk – *E. coli*) un zarnu enterokoku koloniju veidojošo vienību skaits. Metodes, kas tiek izmantotas oficiālo peldvietu ūdens mikrobioloģisko rādītāju noteikšanai skatīt 3. attēlā. Lai noteiktu tūlītēju *E. coli* koloniju veidojošo vienību skaitu peldūdenī, var tikt izmantota arī metode LVS EN ISO 9308-2:2021. Ūdens kvalitāte. *Escherichia coli* un koliformas baktēriju skaitīšana. 2. daļa: Visticamākā skaitļa metode (ISO 9308-2:2012), tomēr jāņem vērā, ka šo metodi nav atzinusi Eiropas Komisija, kas nozīmē, ka ilglaicīgās kvalitātes aprēķinam rezultāti, kas iegūti ar šo metodi, netiek iekļauti. LVS EN ISO 9308-2:2021 noteikšanas metodi var izmantot ārpus valsts budžeta monitoringa ņemtajiem peldūdens paraugiem, piemēram, neoficiālajām peldvietām vai arī oficiālajām peldvietām, ja netiek plānots iegūtos rezultātus iekļaut ilglaicīgās ūdens kvalitātes klases novērtēšanai. Ja oficiālās peldvietas apsaimniekotājs veic papildus ūdens paraugu analīzes par saviem līdzekļiem peldsezonas laikā, izmantojot 3. attēlā norādītās metodes, tad līdz attiecīgā gada 31. oktobrim peldvietas apsaimniekotājs iesniedz analīžu testēšanas pārskatus VI, ar lūgumu tos iekļaut peldvietas ūdens kvalitātes informācijas kopumā.

Laboratorijas, kas ir akreditētas un var veikt peldūdens paraugu mikrobioloģisko testēšanu meklējamās Latvijas Nacionālā akreditācijas biroja (LATAK) mājaslapā, meklējot testēšanas laboratorijas. Atrastajā ‘Akreditēto testēšanas laboratoriju’ sarakstā⁷ var meklēt un izvēlēties laboratorijas, kas testē peldūdens paraugus vai izmanto konkrētās mikrobioloģijas metodes.

⁷ https://ai.latak.gov.lv/index.php?option=com_institucijas&view=institucijas&type=T&Itemid=110&lang=lv
Atvērts 28.02.2025. Izmantojot turpmāk, atjaunināms.

Mikrobiolģiskais rādītājs	Analīžu metode
<i>E.coli</i>	LVS EN ISO 9308-3:2006 Ūdens kvalitāte. <i>E. coli</i> un koliformas baktēriju noteikšana un uzskaitē. 3.daļa: Mikrometode (visiespējamākais skaits), <i>E. coli</i> noteikšana un uzskaitē virszemes ūdenī un notekūdenī.
Zarnu enterokoki	LVS EN ISO 7899-1: 2006 Ūdens kvalitāte. Zarnu enterokoku noteikšana un uzskaitē. 1.daļa: Mikrometode (visiespējamākā skaita metode) virszemes ūdenim un notekūdenim. LVS EN ISO 7899-2: 2006 Ūdens kvalitāte. Zarnu enterokoku noteikšana un uzskaitē. 2.daļa: Membrānfiltrācijas metode.

3. attēls. Oficiālo peldvietu ūdens analīžu metodes *E. coli* un zarnu enterokoku noteikšanai, kuras atzinusi Eiropas Komisija

Balstoties uz mikrobiolģiskā piesārņojuma raksturojošo rādītāju (*E. coli* un zarnu enterokoki) analīžu rezultātiem peldvietu ūdens paraugā, tiek izdarīts slēdziens. Slēdziens nosaka, vai peldvietā peldēties ir atļauts, peldēties nav ieteicams vai peldēties ir aizliegts (4. attēls).

Mikrobiolģiskie rādītāji (KVV/100 ml)			
<i>E.coli</i>	< 1000	1000 - 3000	> 3000
Zarnu enterokoki	un < 300	un/vai 300-500	un/vai > 500
Slēdziens	Peldēties atļauts	Peldēties nav ieteicams	Peldēties aizliegts

4. attēls. Slēdziens atkarībā no mikrobiolģiskā piesārņojuma rādītāju rezultātiem (Noteikumu Nr.692 noteiktie robežlielumi)(KVV-koloniju veidojošās vienības)

Slēdziens par to, vai peldvietas ūdenim ir atbilstoša tā kvalitāte un nav nepieciešams noteikt peldēšanās ierobežojumu (“peldēties nav ieteicams” vai “peldēties aizliegts”), ir atkarīgs no *E. coli* un zarnu enterokoku koloniju veidojošo vienību (KVV) skaita uz 100 ml ūdens. Pieņemot gala slēdzienu par abiem rādītājiem, tas tiek balstīts uz sliktāko no slēdzieniem starp abiem rādītājiem. Tā, piemēram, gadījumā, kad zarnu enterokoku rādītājs ir robežās no 300 līdz 500 KVV uz 100 ml ūdens, kas atbilst slēdzienam “peldēties nav ieteicams”, bet *E. coli* rādītājs ir zem 1000 KVV uz 100 ml ūdens, kas atbilst slēdzienam “peldēties atļauts”, tad tiek pieņemts gala slēdziens “peldēties nav ieteicams”.

Gadījumā, ja peldvietā tiek noteikts peldēšanās ierobežojums, kas nosaka, ka peldēties nav ieteicams vai arī peldēties ir aizliegts, peldvietas apsaimniekotājam ir jāinformē peldvietas apmeklētāji par peldēšanās ierobežojumu, izvietojot peldvietā labi redzamā vietā zīmi ar brīdinājumu (5.attēls). Informatīvo brīdinājuma zīmju paraugus iespējams izmantot no Noteikumu Nr. 692 3.pielikuma. Informatīvās zīmes izmērs – ne mazāks kā 200x400 mm. Papildus informāciju par peldēšanās ierobežojumu vēlams izvietot arī pašvaldības tīmekļvietnē un/vai sociālajos medijos, lai brīdinātu iedzīvotājus. Tāpat lūgums informēt iedzīvotājus par peldēšanās ierobežojuma atcelšanu, kad piesārņojuma epizode ir beigusies un saņemts apstiprinājums no VI.

5. attēls. Informatīvās zīmes ar norādi par ieteikumu nepeldēties vai peldēšanās aizliegumu.

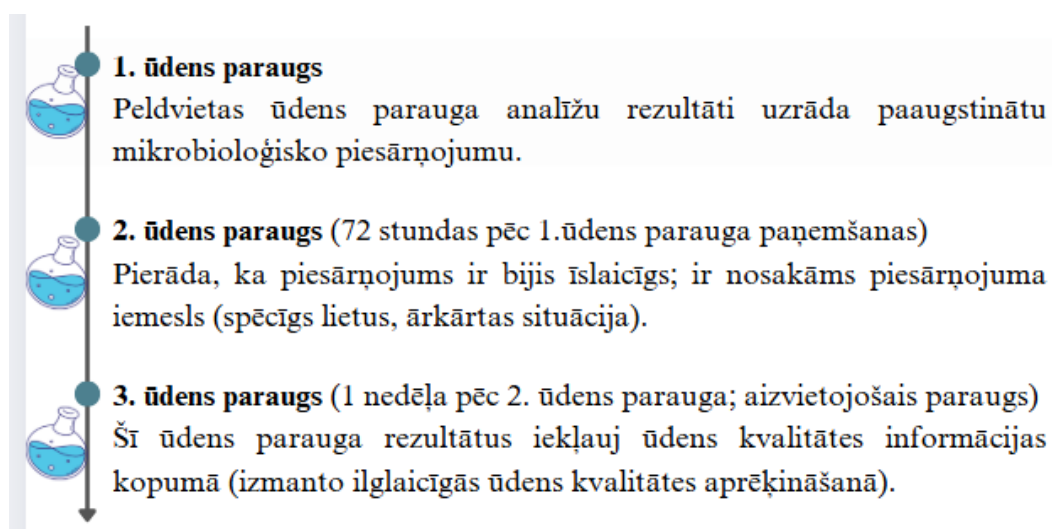
Ja peldvietā tiek konstatēts īstermiņa piesārņojums, kura dēļ ir nosakāms peldēšanās ierobežojums “peldēties aizliegts”, tad VI speciālisti ņem vēl divus papildus ūdens paraugus, lai apstiprinātu, ka ūdens vairs nav piesārņots un, aizvietotu 1.parauga paaugstināto rādītāju ilgtermiņa peldūdēns kvalitātes noteikšanai ar 3.parauga rādītāju (skat. 6. attēlu).

Peldvietām ar Zilā Karoga sertifikātu pašvaldībai jāņem papildus ūdens paraugi, ja piekrastes un pārejas ūdeņos *E. coli* ir virs 250 KVV/100 ml un zarnu enterokoki ir virs 100 KVV/100 ml un, ja iekšzemes ūdeņos *E. coli* ir virs 500 KVV/100 ml un zarnu enterokoki ir virs 200 KVV/100 ml (skat. 1.tabulu). Tie ir Zilā Karoga noteikti striktāki uzraudzības nosacījumi, jo Zilā Karoga peldvietas statusu piešķir tikai peldvietām ar izcilu ilglaicīgo ūdens kvalitāti.

1. tabula. Obligāti iekļaujamie rādītāji peldūdens kvalitātes mikrobioloģiskajos parametros un Zilā Karoga programmas noteiktās robežvērtības sertifikācijas saņemšanai

Mikrobioloģiskais rādītājs	Piekrastes ūdeņu robežvērtības (KVV/100 ml)	Iekšzemes ūdeņu robežvērtības (KVV/100 ml)
<i>E.coli</i>	250	500
Zarnu enterokoki	100	200

Par īstermiņa piesārņojumu uzskata mikrobioloģisko piesārņojumu, kas neietekmē ūdens kvalitāti ilgāk par 72 stundām un tam ir skaidri nosakāmi iemesli. Kā viens no biežākajiem īstermiņa piesārņojuma avotiem ir spēcīgs lietus, vētra, kas ienes sauszemes mikrobioloģisko piesārņojumu peldvietas ūdenī. Tomēr tā kā ne *E. coli*, ne zarnu enterokoki dabas peldūdeņos nevairojas, tad to daudzums, ja vien nav pastāvīgs piesārņojuma avots, ūdenī samazinās. Īstermiņa piesārņojuma laikā un pēc tā novērtēšanas papildus ņemto ūdens paraugu neiekļauj peldvietu ūdens kvalitātes informācijas kopumā. Ja nepieciešams (lai nepasliktinātos kopējā ilglaicīgā peldūdens kvalitāte 1.parauga pārsniegto vērtību dēļ), tad peldvietu ūdens kvalitātes informācijas kopuma papildināšanai ūdens paraugu ņem septiņu dienu laikā pēc tam, kad īstermiņa piesārņojums vairs nav konstatēts. Ar šāda 3.parauga rezultātiem var aizvietot īstermiņa piesārņojuma laikā ņemto paraugu, ilglaicīgās kvalitātes aprēķināšanai (detalizētāka informācija par ilglaicīgo ūdens kvalitāti ir aprakstīta 4. nodaļā).

6. attēls. Peldvietas ūdens parauga ņemšanas kārtība īstermiņa piesārņojuma gadījumā

Papildus peldvietu ūdens paraugu laboratoriskajām analīzēm, lai noteiktu mikrobioloģisko piesārņojumu, tiek veikta arī vizuālā peldvietas ūdens pārbaude. Katrā ūdens paraugu ņemšanas laikā VI speciālists vizuāli novērtē, vai peldvietā nav zilaļģu un citu fitoplanktona aļģu ziedēšana, virsmas aktīvās vielas (par to var liecināt ilgnoturīgas putas), piesārņojums ar peldošiem un citiem atkritumiem, kā arī pēc organoleptiskās un vizuālās pārbaudes konstatē naftas produktu piesārņojumu. Ja vizuālajā pārbaudē tiek konstatētas kādas neatbilstības, kas varētu ietekmēt peldētāju veselību, var tikt noteikts peldēšanās ierobežojums un piesārņojumu mazinošas vai likvidējošas darbības, ja tas ir iespējams. Visbiežāk peldvietās vizuālās pārbaudes laikā tiek novērota zilaļģu ziedēšana, kuras dēļ var tikt noteikti arī peldēšanās ierobežojumi (detalizētāka informācija par zilaļģēm ir aprakstīta 5. nodaļā.).

Peldvietu ūdens monitoringa rezultāti sniedz informāciju tūlītējās peldvietas ūdens kvalitātes novērtēšanai un tiek izmantoti peldvietu ūdens kvalitātes informācijas kopumam, tostarp arī ūdens ilglaicīgās kvalitātes klases noteikšanai.

4. Potenciāls ūdens piesārņojums peldvietā

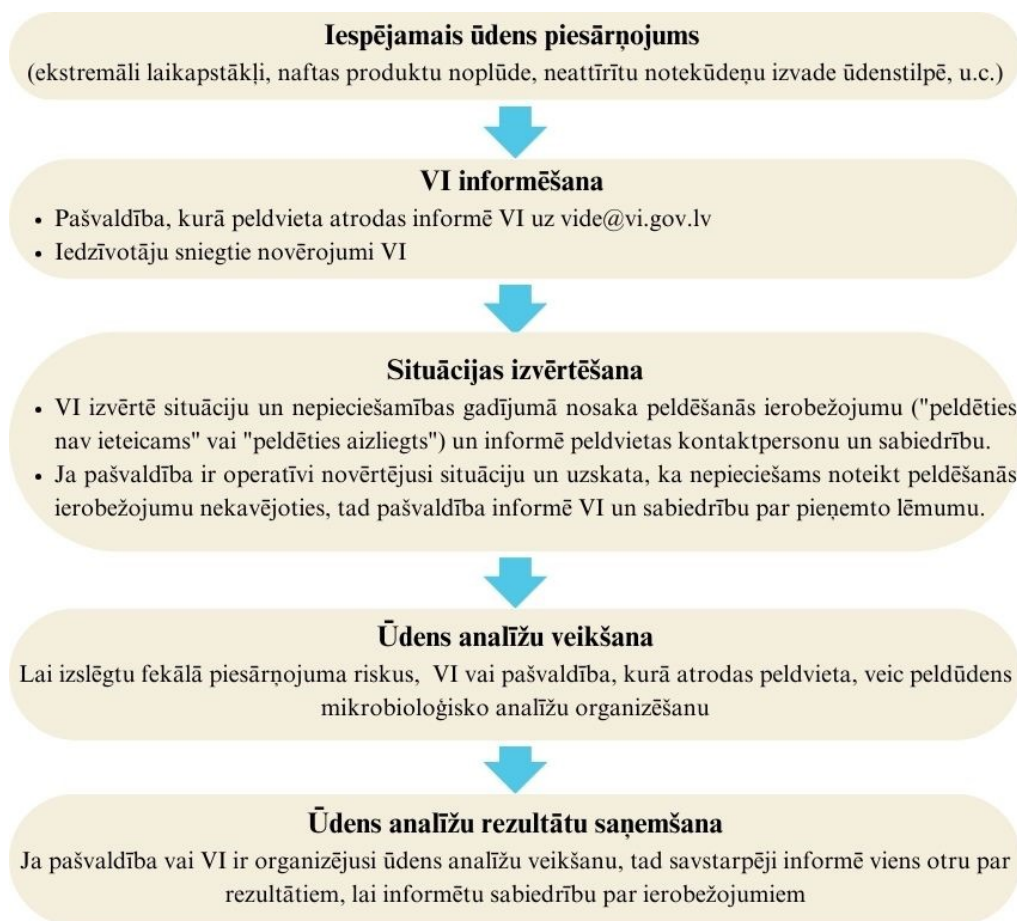
Arvien biežāk pēdējo gadu laikā Latvijas oficiālajās peldvietās tiek noteikti īslaicīgi preventīvie peldēšanās ierobežojumi. Preventīvs peldēšanās ierobežojums var tikt noteikts gadījumos, kad kādu iemeslu dēļ pastāv risks, ka peldvietā varētu būt piesārņojums, kas var ietekmēt peldvietas ūdens kvalitāti un tādējādi arī peldētāju veselību. Piesārņojuma epizodi var izraisīt:

- ekstrēmi laikapstākļi (spēcīgs lietus, vētras, kad sauszemes piesārņojums tiek ieskalots ūdenstilpē vai notekūdeņu attīrīšanas iekārtu nepietiekamās jaudas dēļ neattīrīti lietusūdeņi tiek izlaisti ūdenstilpnē),
- avārijas situācijas notekūdeņu attīrīšanas iekārtu bojājuma dēļ,
- ļaunprātīgas ūdenstilpnes piesārņošanas gadījumā,
- u.c. apstākļu gadījumos, kad pastāv risks, ka ūdenstilpne varētu būt piesārņota.

Pēdējo gadu laikā preventīvie peldēšanās ierobežojumi ir noteikti ekstrēmu laikapstākļu dēļ, piemēram, 2024. gada peldsezonā pēc 29. jūlija vētras tika noteikti preventīvi peldēšanās ierobežojumi 20 oficiālajās peldvietās. Lielākajā daļā peldvietu pēc vētras

paņemtie ūdens paraugi uzrādīja paaugstinātu ūdens piesārņojumu un dažās peldvietās piesārņojuma līmenis bija tik augsts, ka tika noteikts aizliegums peldēties. Klimata pārmaiņu dēļ ekstremāli laikapstākļi var būt novērojami biežāk, radot papildu izaicinājumus peldvietas ūdens kvalitātes nodrošināšanai un arī peldvietas apsaimniekošanas un labiekārtojuma jautājumu risināšanā.

Pēc intensīvām lietavām peldvietās ūdens kvalitātes pasliktināšanos var izraisīt palielināta daudzuma lietus notekūdeņu ieplūšana ūdenstilpē, kas atrodas netālu no peldvietas. Situācijās, kad notekūdeņu attīrīšanas iekārtu jauda nav pietiekama vai lielais ūdens daudzums var izraisīt iekārtas bojājumus, tiek veikta avārijas neattīrīto notekūdeņu, tajā skaitā kanalizācijas ūdeņu izlaide ūdenstilpē. Šādos gadījumos piesardzības nolūkos VI un pašvaldība, kurā atrodas peldvieta, informē sabiedrību par ieteikumu nepeldēties vai aizliegumu peldēties (skat. 7.attēlu).

7. attēls. Rīcība, ja ir aizdomas par ūdens piesārņojumu

Tā kā ūdens mikrobioloģiskie piesārņotāji (*E. coli* un zarnu enterokoki) dabiskos ūdeņos nevairojas zemās ūdens temperatūras dēļ, to daudzums pēc pāris dienām samazinās, ja nav pastāvīga piesārņojuma avota, kas ūdeņus papildina ar šiem organismiem (piemēram,

notekūdeņu ieplūde). Fekālā piesārņojuma mikroorganismi peldvietā samazinās arī atkarībā no ūdens apmaiņas biežuma peldvietā.

Kad tiek konstatēts, ka kādā no peldvietām varētu būt ūdens piesārņojums un ir noteikts preventīvs peldēšanās ierobežojums, tad VI speciālisti dodas paņemt ūdens paraugu vai arī VI un pašvaldība, kurā atrodas peldvieta, vienojas par ūdens analīžu veikšanu akreditētā laboratorijā. Ja pašvaldība izvēlas organizēt ūdens analīžu veikšanu, tad ieteicams pirms tam sazināties ar VI par izmantotajām analīžu metodēm (vairāk informāciju par analīžu metodēm skat. 3.nodaļas 3.attēlā).

Rīcība pēc tam, kad peldvietā ir atklāts paaugstināts ūdens piesārņojums, ir līdzīga kā atklājot īstermiņa piesārņojumu (skat. 3. nodaļas 6. attēlu).

5. Peldvietas ilglaicīgās kvalitātes novērtējums

Peldvietu ūdens kvalitātes novērtēšanas un klasificēšanas kārtība ir noteikta Noteikumos Nr.692. Pēc katras peldsezonas beigām tiek izvērtēta oficiālo peldvietu ūdens kvalitāte, ņemot vērā attiecīgās peldvietas ūdens kvalitātes informācijas kopumu par pēdējiem četriem gadiem, ietverot pēdējo peldsezonu. Peldvietas ūdens kvalitātes novērtēšanai pēdējo četru gadu laikā vai mazākā laika posmā (ja tā ir jauna peldvieta, ir notikušas izmaiņas, kas var ietekmēt peldvietas ūdens klasifikāciju, kā arī, ja peldvietas ūdens kvalitāte ir jau novērtēta atbilstoši normatīvajiem aktiem par virszemes un pazemes ūdeņu kvalitāti) tiek ietverti ne mazāk kā 16 ūdens paraugi.

Balstoties uz peldvietu ūdens kvalitātes novērtēšanas aprēķina rezultātiem (skat. Noteikumu 692 6. pielikumu), peldvietas ūdens kvalitāti klasificē, ņemot vērā noteikto ūdens kvalitātes klasi, kā izcila, labas, pietiekamas vai zemas kvalitātes. Peldvietu ūdens kvalitātes kritēriji iekšzemes (8. attēls) un piekrastes un pārejas ūdeņiem (9.attēls) atšķiras – iekšzemes ūdens peldvietās pieļaujamie mikrobioloģiskie rādītāji ir augstāki.

Peldvietu ūdens kvalitātes kritēriji iekšzemes ūdeņiem				
Rādītājs (KKV/100 ml)	Izcila kvalitāte	Laba kvalitāte	Pietiekama kvalitāte	Zema kvalitāte
<i>E.coli</i>	500 (1)	1000 (1)	900 (2)	> 900 (2)
Zarnu enterokoki	200 (1)	400 (1)	330 (2)	> 330 (2)

8. attēls. Peldvietu ūdens ilglaicīgās kvalitātes klases noteikšanas kritēriji **iekšzemes ūdeņiem** (KKV - koloniju veidojošās vienības 1- Pamatojoties uz 95. procentiles novērtēšanu, 2 - Pamatojoties uz 90. procentiles novērtēšanu)

Peldvietu ūdens kvalitātes kritēriji piekrastes un pārejas ūdeņiem				
Rādītājs (KKV/100 ml)	Izcila kvalitāte	Laba kvalitāte	Pietiekama kvalitāte	Zema kvalitāte
<i>E.coli</i>	250 (1)	500 (1)	500 (2)	> 500 (2)
Zarnu enterokoki	100 (1)	200 (1)	185 (2)	> 185 (2)

9. attēls. Peldvietu ūdens ilglaicīgās kvalitātes klases noteikšanas kritēriji **piekrastes un pārejas ūdeņiem** (KKV - koloniju veidojošās vienības 1- Pamatojoties uz 95. procentiles novērtēšanu, 2 - Pamatojoties uz 90. procentiles novērtēšanu)

Katru gadu pirms peldsezonas sākšanās, peldvietu kontaktpersonas saņem VI speciālistu sagatavotu peldvietas ūdens īso aprakstu uz vienas lapas, kurā norādīta arī informācija par peldvietas ūdens kvalitātes klasi pēc iepriekšējās peldsezonas. Peldvietas apsaimniekotājam peldvietas stendā pirms peldsezonas ir jāizvieto aktuālais peldvietas īsais apraksts, kas satur ilglaicīgās kvalitātes novērtējuma zīmi (skat. 10. attēlu). Ilglaicīgās kvalitātes klase peldvietai var mainīties un iepriekšējā peldsezonā izliktā ilglaicīgās kvalitātes zīme var neatbilst aktuālajam novērtējumam. Informatīvās zīmes augstuma un platuma attiecībai jābūt 1:2. Informatīvās zīmes izmērs ir ne mazāks kā 200 x 400 mm. Papildus informāciju par informatīvās zīmes ar norādi par peldvietas ūdens klasifikāciju skatīt Noteikumu Nr. 692 3. pielikuma II. punktā.

10. attēls. Informatīvās zīmes ar norādi par peldvietas ūdens klasifikāciju

Peldvietas ūdens ilglaicīgās kvalitātes klase norāda peldvietas ūdens kvalitāti (mikrobioloģisko – fekālo piesārņojumu). Tāpat peldvietas, kuru ūdens ilglaicīgās kvalitātes klase ir zema vai pietiekama raksturo, ka peldvietas ūdenī ir tendence būt paaugstinātam mikrobioloģiskajam piesārņojumam un var būt lielāks īstermiņa piesārņojuma epizožu risks.

Peldvietai, kuras ūdens atbilst zemas kvalitātes ūdens klasei, sākot ar nākamo peldsezonu, ir nepieciešams veikt pasākumus, kuri samazina vai likvidē ūdens piesārņojuma avotus un iemeslus. Gadījumā, ja peldvietas ūdens piecus gadus pēc kārtas atbilst zemas kvalitātes klasei, ņemot vērā peldvietas ūdens kvalitātes novērtējuma rezultātus, VI nosaka pastāvīgu peldēšanās aizliegumu vai iesaka nepeldēties līdz tiek sasniegta vismaz pietiekama ūdens kvalitātes klase.

Savukārt peldvietas, kuru ūdens atbilst izcilas vai labas kvalitātes klasei, mikrobioloģiskās ūdens kvalitātes rādītāji ir zemāki un, ja tajās ir īstermiņa piesārņojuma epizodes, tad tām ir bijis skaidri zināms cēlonis un īslaicīga ietekme uz peldvietas ūdens kvalitāti. Peldvietas ar izcilu vai labu ūdens ilglaicīgās kvalitātes klasi var pretendēt attiecīgi uz Zilā Karoga vai Nacionālās peldvietas sertifikātu (skat. 6. nodaļu).

Līdz katra gada 31.decembrim VI Eiropas Komisijai sniedz informāciju par peldvietu ūdens monitoringa rezultātiem un iepriekšējās peldsezonas peldvietu ūdens kvalitātes novērtējumu.

6. Zilaļģes

Zilaļģes jeb cianobaktērijas ir dabiski virszemes ūdens iemītnieki, kas var radīt apdraudējumu, ja ir savairojušies masveidā. Parasti zilaļģes attīstās stāvošos ūdeņos, bet var attīstīties arī lielu un nosacīti lēni plūstošu upju krastos un līčos. Kā veselību ietekmējošs faktors zilaļģes visbiežāk ir tieši peldsezonas laikā, kad vides apstākļi šo organismu attīstībai ir labvēlīgāki. Lai gan optimālā ūdens temperatūra zilaļģu attīstībai ir sākot no +25°C, to attīstība var noritēt arī zemākās temperatūrās (< +12°C). Būtiska loma zilaļģu attīstībai ir ūdenstilpnes fosfora un slāpekļa daudzumam un pH līmenim ūdenī. Fosfora un slāpekļa daudzumu ūdenskrātuvē var ietekmēt tajā ieplūstošie notekūdeņi, notece no sauszemes teritorijām pēc lietus un lauksaimniecības procesi.

Par zilaļģu masveida savairošanos var liecināt duļķains, zilganzaļš ūdens, netīri zilganzaļa krāsas plēve uz ūdens un nepatīkama smaka, tāpat krastā var būt vērojami zilaļģu saskalojumi. Zilaļģu savairošanās un atmiršanas stadijas, kā arī to, kā vizuāli novērtēt un noteikt peldvietā nepieciešamos peldēšanās ierobežojumus, parādīts 2. tabulā.

Zilaļģēm atmirstot, izdalās toksīni. Jūtīgākiem cilvēkiem, saskaroties ar zilaļģu izdalītajiem toksīniem, var rasties alerģiskas ādas un gļotādas reakcijas. Retāk, norijot ūdeni, kur atrodas šie toksīni, var parādīties kuņģa un zarnu trakta, nervu sistēmas vai aknu darbības traucējumi. Gadījumā, ja peldvietas krastā atrodas izzuvušas zilaļģes, pastāv minimāls risks to toksīniem iekļūt organismā, ieelpojot tos.

Ja zilaļģu masveida savairošanās dēļ peldvietā ir nepieciešams noteikt peldēšanās ierobežojumu, tad par to ir jāinformē VI Vides veselības nodaļa (nodaļas e-pasts: vide@vi.gov.lv) un jāizvieto paziņojums peldvietā sabiedrībai par ieteikumu nepeldēties vai aizliegumu peldēties zilaļģu savairošanās dēļ. Tāpat vēlams informēt iedzīvotājus publicējot informāciju par peldēšanās ierobežojumu, piemēram, pašvaldības mājaslapā.

Ja peldvietas krastā ir vērojami zilaļģu saskalojumi, tad lai mazinātu zilaļģu daudzumu peldvietā, tās var savākt izmantojot, piemēram, grābekli. Tādējādi arī risks zilaļģu toksīniem izplatīties gaisā, vai saskalojumiem tikt ieskalotiem atpakaļ ūdenī tiks samazināts.

2. tabula. Zilaļģu savairošanās stadijas ūdenstilpē

 11.attēls. Zilaļģes savairošanās sākumstadijā peldvietā “Lucavsalas līcis” (avots: RPP Ūdenslīdzēju, glābēju un civilās aizsardzības nodaļa, 2024)	Ja peldvietā novēro zilaļģes to savairošanās sākumperiodā, kad ūdenī vērojami <u>atsevišķi nelieli zaļi vai dzeltenzaļi punktiņi</u> (11.attēls), tad peldēties ir atļauts. Ja šaubies par zilaļģu daudzumu peldvietā to savairošanās sākumperiodā, uzmanīgi iebrien ūdenī līdz ceļgaliem, un paskaties uz saviem kāju pirkstiem, ja zilaļģes traucē saredzēt kāju pirkstus, tad peldēties šajā peldvietā nav ieteicams un vēlams meklēt citu peldvietu.
 12.attēls. Zilaļģu saskalojums peldvietas “Lucavsalas līcis” krastā (avots: RPP Ūdenslīdzēju, glābēju un civilās aizsardzības nodaļa, 2024)	Ja peldvietas krastā vai piekrastes ūdenī ir nelielā daudzumā saskalotas zilaļģes, bet ūdens akvatorijs ir tīrs (12. attēls), tad peldēties ir atļauts. Ja pašā ūdens krastā ir saskalotas zilaļģes, tad neļauj bērniem atrasties piekrastes ūdenī!

13.attēls. Zilaļģu savairošanās peldvietā “Lucavsāls līcis”
(avots: RPP Ūdenslīdzēju, glābēju un civilās aizsardzības
nodaļa, 2024)

14.attēls. Zilaļģu masveida savairošanās peldvietā
(avots: VI)

15.attēls. Zilaļģu atmiršana (avots: laukutikls.lv, 2014)

Ja peldvietā redzi, ka vietām ūdens ir dulķains un tas ir zaļā, zilganzaļā krāsā un to klāj plēve, tad šādā ūdenī **peldēties nav ieteicams** (13. attēls). Šis ieteikums jo īpaši attiecas uz jūtīgākiem cilvēkiem (maziem bērniem, gados vecākiem cilvēkiem, cilvēkiem ar jutīgu ādu un cilvēkiem ar novājinātu imūnsistēmu).

Taču, ja šī zaļā, zilganzaļā krāsā plēve, kas izskatās kā izlieta krāsa uz ūdens virsmas, aizņem lielu daļu ūdens virsmas, tad **peldēties ir aizliegts** (14. attēls)!

Tāpat šādu ūdeni nav ieteicams izmantot saimniecībā, dzīvnieku dzirdīšanai un makšķerēt.

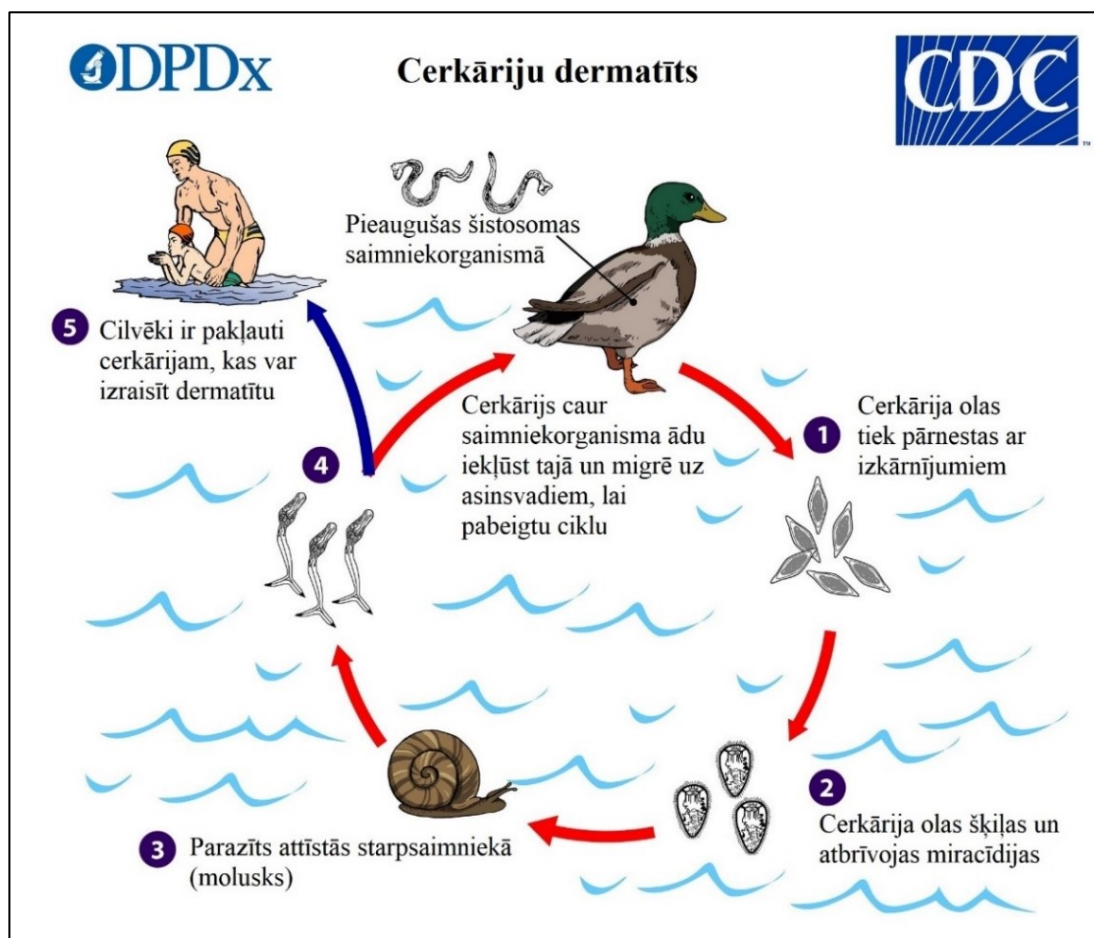
Ja peldvietā ūdens ir iekrāsojies zaļganbrūnā vai netīri brūnā krāsā un ieguvis zupai līdzīgu konsistenci un nepatīkamu smaku, tad **peldēties ir aizliegts!** (15. attēls). Tāpat šādu ūdeni nav ieteicams izmantot saimniecībā, dzīvnieku dzirdīšanai un makšķerēt.

7. Peldētāju nieze

Pēdējo gadu laikā ir bijuši gadījumi, kad cilvēki, apmeklējot peldvietas, saskaras ar veselības problēmām – ādas alerģisku reakciju, kas rodas pēc peldes ūdenskrātuvēs, kurās ūdens mikrobioloģiskā kvalitāte ir laba un, vizuāli novērtējot, nav manāmas nekādas piesārņojuma pazīmes, t.sk. nav novērojamas arī zilaļģu savairošanās pazīmes.

Ja ūdenskrātuvē, kura tiek izmantota peldēšanai, ūdens plūsma ir lēna vai ūdens ir stāvošs (karjeri, ezeri), kā arī, ja tajā ir novērota ūdensputnu un/vai ūdens zīdītāju klātbūtne, būtu jāpatur prātā, ka ūdenstilpē ir iespējama mikroskopisko parazītu klātbūtne, kas cilvēkiem ar jutīgāku ādu var izraisīt veselības traucējumus (ādas alerģiju) ar nosaukumu “peldētāju nieze”. Alerģiska ādas reakcija pēc peldes, kas tiek dēvēta par “peldētāju niezi” jeb cercāriju dermatīts vasaras mēnešos ir samērā izplatīta Eiropā.

“Peldētāju niezi” izraisa reakcija uz noteiktiem mikroskopiskiem parazitāro tārpu kāpuriem, kas savā attīstībā inficē putnus un/vai ūdens zīdītājus un pēc tam gliemežus (16. attēls).

16. attēls. Cerkāriju dermatīta dzīves cikls⁸

⁸ Tulkots no: <https://www.cdc.gov/dpdx/cercarialdermatitis/index.html>

Kāpuru stadija, kas izdalās no gliemežiem, var radīt minētās alerģiskās parādības jutīgiem cilvēkiem. Kāpuri nevar iekļūt cilvēku organismā un tie īsā laikā aiziet bojā. Vairumā gadījumu, ja ir konstatēta “peldētāju nieze”, simptomus var mazināt jebkurš pretalerģijas preparāts vai ādu nomierinošs losjons, tomēr, ja simptomi nemazinās, noteikti nepieciešama ārstniecības personas konsultācija.

Lai izvairītos no nevēlamām sekām peldoties vietās, kur iespējams saskarties ar parazitāro tārpu kāpuriem, Inspekcija iesaka ievērot šādus higiēnas un piesardzības nosacījumus:

- Bērniem un pārējiem iedzīvotājiem, kuri ir jutīgi pret dažādiem faktoriem, kas izraisa alerģiju, neizmantojot peldvietu, ja ir zināma informācija par novērotiem gadījumiem, kad pēc peldes konstatēta „peldētāju nieze” un peldvietas apkārtējā teritorija liecina, ka ir iespējams ūdens piesārņojums ar mikroskopiskiem parazītiem (ja apkārtnē ir purvaina, ūdenī ir sastopami daudz gliemežu un ūdensputni, bebri, ūdensžurkas vai citi ūdens zīdītāji).
- Noslaucīties ar dvieli tūlīt pēc peldes vai noskaloties dušā, ja tas ir iespējams, jo kāpuri ūdenī nemēģina ieurbties ādā (bet to nevar), bet mēģina to darīt laikā, kad peldētājs ir atstājis ūdeni un āda pakāpeniski nožūst.
- Nebarot ūdensputņus peldvietās un ūdenstilpēs, kuras tiek izmantotas peldēšanai, jo tas veicina putnu piesaisti noteiktai vietai.

Ja ir zināms, ka cilvēkiem pēc peldes ir parādījusies “peldētāju nieze”, tad aicinām informēt peldvietas apmeklētājus, izvietojot informatīvu brīdinājuma zīmi (17.attēls). Cerkāriju daudzumu peldvietā var samazināt, samazinot to saimniekorganismu daudzumu ūdenstilpē un peldvietā, piemēram, izvietojot zīmes, ka ūdensputņus barot ir aizliegts.

17. attēls. Informatīvā brīdinājuma zīme par “peldētāju niezi”

8. Zilā Karoga sertifikāts

"Zilā Karoga" programmu peldvietām īsteno starptautiska sabiedriskā organizācija Vides izglītības fonds (*Foundation for Environmental Education – FEE*). Šī ekosertifikācijas programma aizsākās Francijā 1985. gadā un kopš 1987. gada darbojās vairākās Eiropas valstīs (Latvijā kopš 1998. gada). "Zilā Karoga" mērķis ir veicināt piekrastes teritoriju ilgtspējīgu attīstību ar augstu ūdens kvalitātes, drošības un vides apsaimniekošanas un pārvaldes standartu, kā arī vides izglītības iniciatīvu palīdzību. "Zilā Karoga" programma kopīgā darbā iesaista un apvieno vides aizsardzības, vides veselības un tūrisma sektorus gan vietējā, gan starptautiskā mērogā. Gadu gaitā "Zilais Karogs" ir kļuvis par ļoti labi zināmu un respektētu tūrisma ekosertifikātu gan tūristu, gan tūrisma uzņēmēju vidū.

"Zilā Karoga" peldvietas statuss apliecina peldvietas atbilstību izcilai ūdens kvalitātei un rindai papildu kritēriju, kādi ir izvirzīti šim starptautiskajam tūrisma un peldvietu apsaimniekošanas augstu kvalitāti apliecinošajam sertifikātam. Iegūstot "Zilā Karoga" statusu, pašvaldības apliecina savu interesi attīstīt tūrismu un nodrošināt augstas kvalitātes rekreācijas iespējas gan vietējiem iedzīvotājiem, gan arī tūristiem, jo "Zilais Karogs" visā pasaulē ir viens no atpazīstamākajiem tūrisma jomas kvalitātes sertifikātiem.

"Zilā Karoga" programmas ietvaros tiek īstenota arī Nacionālā peldvietu kvalitātes sertifikāta atzinības zīmes piešķiršana. Šis Latvijas mēroga ekosertifikāts ir izveidots ar mērķi veicināt ilgtspējīgu piekrastes apsaimniekošanu, kā arī popularizēt pašvaldību paveikto peldvietu apsaimniekošanā, ņemot vērā Latvijas peldvietu īpatnības un likumus par peldvietu apsaimniekošanu. Nacionālā peldvietu kvalitātes sertifikāta iegūšanas prasības ir balstītas "Zilā Karoga" programmas kritērijos un nacionālajā likumdošanā un palīdz arī sagatavoties pretendēšanai uz sertifikāciju "Zilā Karoga" sistēmā. Lai iegūtu Nacionālo peldvietu kvalitātes sertifikātu, ir jānodrošina atbilstība 24 kritērijiem četrās kritēriju grupās - ūdens kvalitāte, vides informācija, vides pārvalde un apsaimniekošana, kā arī drošība un pakalpojumi.

Zilais Karogs tāpat kā Nacionālās peldvietas kvalitātes sertifikāts tiek piešķirts katru gadu un sertifikācija ir spēkā uz vienu sezonu. Par peldvietas atbilstību vienam no šiem sertifikātiem liecina paceltais Zilais Karogs vai Nacionālās peldvietas kvalitātes karogs.

9. Drošības prasības peldvietās

Peldvietas drošība ir būtisks sabiedrības veselības aspekts, kas jānodrošina katrā oficiālajā peldvietā. Noteikumi Nr. 692 ietver vairākas prasības attiecībā uz oficiālo peldvietu drošību kā, piemēram:

- peldvietu ūdens norobežošana ar bojām, lentēm vai citiem negrimstošiem materiāliem,
- regulāri jāpārbauda peldvietas gultne, sekojot līdzī arī gultnes reljefa izmaiņām, raugoties, lai neveidojas bedres, neuzkrājas dūņas, akmeņi, kā arī pārbaudot, ka gultnē nav stikli vai citi priekšmeti, kas var apdraudēt peldētāju veselību,
- ērta un droša pieeja peldvietai (nav strauju nogāžu, zemes noslīdējumu),
- piebraucamais ceļš operatīvajam transportam bez šķēršļiem (nokritušiem kokiem, barjerām) un cieta seguma,
- ja iespējams, tad peldvietā var būt veikti arī citi pasākumi, piemēram, peldvietā nodrošināts glābšanas dienests, izvietots publiski pieejams glābšanas inventārs, ierīkots peldēšanās sektors bērniem ar dziļumu, kas nepārsniedz 70 cm u.c. pasākumi.

Par drošas peldvietas izveidi vēlams parūpēties ne tikai oficiālajās, bet arī iedzīvotāju iecienītās neoficiālajās peldvietās. Peldvietas drošības izvērtēšanā jāņem vērā vairāki vides faktori – ūdens dziļums, tā caurredzamība un kustība, ūdens kvalitāte un temperatūra, kā arī zemūdens apdraudējumi (18. attēls).

18. attēls. Ūdenstilpes faktori, kas ietekmē peldvietas drošību

Jebkuras peldvietas ierīkošanas laikā ir jāapzina visi ārējie riski, kas varētu radīt apdraudējumu peldvietas apmeklētājiem. Riski, kuri var būt, atšķiras savstarpēji starp peldvietām, tādēļ katras peldvietas ierīkošana ir jāvērtē atsevišķi. Tomēr ir vērojami arī līdzīgi riski, kas ir vairāk izteikti konkrētajā ūdenstilpē, tā piemēram, jūras piekrastes un līča peldvietās var būt lieli viļņi un viļņošanās ietekmē mainīties sēkļu konfigurācija, veidojot dziļas bedres. Upju peldvietās var būt straujas ūdenslīmeņa un straumes izmaiņas, lielāks straumes ātrums ir novērojams tuvāk upes vidum. Ezeru un dīķu peldvietās raksturīgs risks ir dūņu slāņa veidošanās un ūdens augu izplatīšanās.

Dziļums vietā, kur tiek ierīkota peldvieta, ir viens no svarīgākajiem drošības faktoriem peldvietā. Īpaši tāpēc, ka tas var mainīties vairākkārt sezonas laikā, laika apstākļu ietekmē pēc vētrām, spēcīgām lietusgāzēm, plūdiem vai sausuma periodiem. Peldvieta ir jāierīko vietā, kur ir pakāpeniska dziļuma maiņa. Peldvietas gultnei jābūt ar lēzenu kritumu, lai nodrošinātu to, ka ienākšana ūdenī ir iespējama pieaugušajiem un bērniem. Vietās, kur ūdenstilpes dziļums ir pakāpenisks, var izvietot speciālu peldēšanās sektoru bērniem, kas ir nodalīts no pārējās peldvietas, piemēram, ar bojām vai citiem negrimstošiem materiāliem. Uztādot peldēšanās sektoru bērniem, jāņem vērā, ka tā dziļums nedrīkst pārsniegt 70 cm. Tomēr bērna sektora uzstādīšanu nenosaka tikai ūdenstilpes gultnes lēzenums, bet arī tas, kādi ir citi peldvietas drošības aspekti. Bērnu peldēšanās sektoru uzstādīšana var būt apgrūtināša, piemēram, jūras piekrastes peldvietās, jo jūrā vai līcī meteoroloģisko apstākļu dēļ var veidoties lieli viļņi, mainīties peldvietas gultne, tādēļ bērnu peldēšanās sektoru izveide šajās peldvietās ir jo īpaši rūpīgi jākontrolē.

Apdraudējums, ko rada ūdens dziļums, ir cieši saistīts ar cilvēka peldētprasmi un auguma garumu. Par drošu var uzskatīt dziļumu, kur peldētājs var ar kājām nostāties uz ūdens objekta pamatnes. Lai paaugstinātu peldvietas drošības līmeni peldvietas zona jānorobežo ar bojām, lentēm vai citiem negrimstošiem materiāliem līdz dziļumam, kas atbilst no vidējā līdz maksimālajam cilvēka auguma garumam – aptuveni 1,8-2,0 m. Peldvietu norobežojošajiem elementiem jābūt spilgtā krāsā un pietiekami lieliem, lai viļņošanās laikā tie būtu labi saskatāmi un nenogrimtu zem ūdens. Norobežojošie elementi jāizvieto tādā attālumā, lai peldētājs, atrodoties pie jebkura no tiem, varētu saskatīt nākamo tuvāko peldvietas norobežojošo elementu.

Bojas vai citi negrimstošie materiāli peldvietā pilda vairākas funkcijas. Tās norāda robežu, līdz kurai vietai peldēt ir droši, norāda robežu, līdz kurai glābējs var paspēt izglābt cilvēku. Bez tam tās norāda robežu, līdz kurai drīkst pārvietoties ar ūdens transportu, norāda oficiālās peldvietas robežu. Pie bojas cilvēks var arī pieturēties un atpūsties, lai mērotu

ceļu virzienā uz krastu, kā arī pie bojas var dot signālu glābējiem vai apkārtējiem. Lai peldētājiem ar redzes traucējumiem atvieglotu orientēšanos ūdenī, vēlams izvietot bojas vai citus negrimstošos materiālus, kas savstarpēji ir savienoti ar trosi vai arī ir ar skaņu signālu.

Bojas vai citi peldvietu norobežojoši negrimstošie materiāli jāizvieto visā peldvietas garumā. Izveidojot peldvietu ir jāņem vērā arī peldvietas apmeklētāju vidējais daudzums un peldēšanās zonas platums un garums. Nepietiekami plašas peldvietas dēļ var netikt nodrošināta pietiekami liela platība visiem peldētājiem, kas var izprovocēt peldēšanu ārpus peldvietas robežām, kur vairs nav tik droši un drošības riski pieaug. Peldvietas platību var samazināt arī ūdenstilpes aizaugšana ar ūdens augiem, tādēļ atkarībā no situācijas, ūdens augi būtu jāizplauj vai jāizņem ar visām saknēm. Tomēr, lai pārliecinātos, ka peldvietas tīrīšanas laikā netiek nodarīts kaitējums dabai, par veicamajiem darbiem nepieciešams sazināties ar Valsts vides dienestu vai Dabas aizsardzības pārvaldi.

Jāņem vērā, ka pirms ūdenstilpes tīrīšanas darbiem jāveic to apjoma izvērtēšana un iespējama saskaņošana ar Valsts vides dienestu vai Dabas aizsardzības pārvaldi. Uz peldvietu tīrīšanas darbiem ir attiecināmi Ministru kabineta noteikumi Nr. 475 "Virszemes ūdensobjektu un ostu akvatoriju tīrīšanas un padziļināšanas kārtība". Kā arī jāpārliecinās par nepieciešamību plānotajiem peldvietas tīrīšanas darbiem saņemt Valsts vides dienesta tehniskos noteikumus.

Peldvietas ierīkošanas un apsaimniekošanas laikā jāpievērš uzmanība un jānovērtē ūdenstilpes gultne peldvietas zonā. Droša peldvietas gultne ir cieta, bez dūņām un atbrīvota no zemūdens priekšmetiem, piemēram, zariem, akmeņiem, stikliem un dažādām konstrukcijām. Pirms peldvietas izveides un katras peldsezonas ir jāveic peldvietas krasta un gultnes pārbaudīšana un tīrīšana. Gultnes pārbaudīšanai un tīrīšanai ir nepieciešams piesaistīt ūdenslīdzētājus, kas var rūpīgi novērtēt peldvietas gultni un nepieciešamības gadījumā atbrīvot peldvietu no zemūdens apdraudējumiem. Visbiežāk tiek slēgts līgums ar uzņēmumu, kas nodrošina ūdenslīdzētāju pakalpojumus, vai vienojas ar kādu no zemūdens tūrisma klubiem par gultnes tīrīšanu. Veiktie darbi ir jādokumentē. Peldsezonas laikā regulāri ir jāpārbauda peldvietas gultne, lai pārliecinātos, ka zemūdens daļa ir bez apdraudējumiem (nav parādījušies priekšmeti un atkritumi, kas var apdraudēt peldvietas apmeklētāju drošību un veselību) un bez izteiktām gultnes izmaiņām (nav bedres, negaidīti seklākas vai dziļākas vietas, bez bieža dūņu slāņa). Arī pēc vētrām jāveic peldvietas pārbaude, jo vētras laikā var tikt ieskaloti dažādi priekšmeti un veidoties bedres. Tāpat var būt nepieciešamība atbrīvot peldvietu no lielām

ūdenszāļu saknēm un atkritumiem un priekšmetiem, kas var būt bīstami peldvietas apmeklētājiem.

19. attēls. Brīdinājums par asiem gliemežvākiem peldvietā

Savukārt, ja peldvietas teritorijā ir ģeoloģiskie apstākļi, kas var ietekmēt peldētāju drošību, tad peldvietas informatīvajā stendā labi pamanāmā vietā ir ieteicams izvietot informāciju par to. Peldvietas apmeklētājus ieteicams brīdināt par to, ka peldvietas gultne ir nestabila vai nelīdzena, ka peldvietā atrodas kāds liels akmens vai cits objekts, kas var apdraudēt peldētāju drošību.

Dabas ūdeņos ūdens caurlaidība var būt atšķirīga, tāpēc jāseko līdzi, lai vietās, kur ūdens redzamība ir sliktāka, peldvietas apmeklētāji ievēro papildu drošības prasības un nenodarbojas ar niršanu. Ūdens caurlaidību var pasliktināt arī ūdensaugi, tostarp arī zilaļģu, savairošanās ūdenī. Gadījumā, ja peldvietā ir vērojama masveida zilaļģu savairošanās un ir nepieciešams noteikt peldēšanās ierobežojumu, par to ir jāinformē peldvietas apmeklētāji. Vairāk informāciju par zilaļģēm skatīt 8. nodaļā.

Ūdens kustība ir vēl viens no ūdenstilpes hidroloģiskajiem aspektiem, kas ietekmē peldvietas drošību. Ūdens kustība dažādu tipu ūdenstilpēs un ūdenstecēs atšķiras. Tā, piemēram, upēs galvenais apdraudējums ir straumes stiprums un straumes stipruma izmaiņas atkarībā no laika perioda. Straumes var radīt tādus riskus kā peldētāju, īpaši bērnu un priekšmetu, pārvietošanos. Ja peldvietā ir konstatēti hidroloģiskie apstākļi, kas var ietekmēt peldētāju drošību, par to nepieciešams informēt peldvietas apmeklētājus (20.attēls). Upēs papildus apdraudējums straumes plūšanas ātrumam ir atvari un virpuļi, kas var izveidoties un apdraudēt peldētāju drošību.

20. attēls. Brīdinājums, ja peldvietā paaugstinās ūdens līmenis un tiek konstatēta spēcīga straume (piemērs)

Jūras piekrastes peldvietās straumju ietekmē var veidoties virpuļošanās un veidoties bedres starp sēkļiem. Jūras piekrastes peldvietās īpaši bīstami ir izmantot piepūšanos peldlīdzekļus, jo tie kopā ar atpūtnieku uz tā nemanot var tikt iepūsti tālāk jūrā, kur attālums līdz krastam ir lielāks nekā cilvēkam ir spējas nopeldēt, kā arī dziļums un straume ir papildus faktori, kas šādā situācijā ļoti apdraud cilvēka dzīvību. Tāpat jūras piekrastes un līča peldvietās var būt novērojamas atstraumes un sānu straumes, kas var radīt bīstamas situācijas, un arī atsevišķās piekrastes vietās peldsezonas laikā var būt novērojams apvelings, kas rada strauju ūdens temperatūras pazemināšanos.

Ierīkojot peldvietu, vēlams neizvietot laipas peldvietas ūdens un sauszemes daļā. Koka konstrukcijas ūdens ietekmē ātri bojājas un tādējādi sāk pūt un no koka atslāņojas naglas un skrūves. Minētās būves arī rada papildus risku traumēties un provocēt lēkšanu ūdenī. Slikti apstrādātas koka laipas nav ieteicams izvietot arī sauszemes daļā, jo, pārvietojoties pa tām ar basām kājām, iespējams iegūt traumas – ierautas skabargas un nobrāztas ķermeņa daļas.

Balstoties uz Noteikumu Nr. 692 prasībām, peldvietai ir jābūt piebraucamajam ceļam, kas nepieciešams operatīvajiem transportlīdzekļiem un arī transportlīdzekļiem, ko izmanto peldvietas apsaimniekošanai, uzraudzībai un kontrolei. Ceļam, pa kuru paredzēts piebraukt transporta līdzekļiem dienesta pienākumu veikšanai, jābūt ar pietiekami stingru segumu, bez kavējošiem vai neapbraucamiem šķēršļiem un jābūt izzāģētiem traucējošiem ceļmalas koku zariem. Par to, vai ceļš ir izbraucams, ir jāpārlicinās ne tikai pirms peldsezonas sākuma, bet arī tās laikā, kā arī vēlams ziemas laikā, ja ziemas laikā konkrēto peldvietu izmanto ziemas peldētāji un zemledus maksšķernieki. Lai operatīvais transportlīdzeklis varētu piebraukt

peldvietai pēc iespējas tuvāk, ceļa izmēram ir jābūt atbilstošam transportlīdzekļa izmēriem. Ceļa vēlamais izmērs ir vismaz 3,5 m platumā un 4,0 m augstumā. Ceļa galā jābūt autotransporta apgriešanās laukumam vai jābūt iespējai veikt apgriešanās manevru uz cieta seguma. Vēlamais attālums no piebraucamā ceļa līdz peldvietai, ejot kājām, ir līdz 50 m.

Peldvietas apsaimniekotājs, izvērtējot nepieciešamību (pēc apmeklētāju skaita, riska faktoriem peldvietā u.c. apstākļiem), peldvietā var nodrošināt glābšanas dienesta darbību vai drošības uzraudzības speciālista klātbūtni, tādējādi uzlabojot drošību peldvietā. Ja peldvietas teritorijā vai vietā, no kuras ir labi pārredzama peldvieta, atrodas glābšanas dienests, tā atrašanās vietai ir jābūt iezīmētai peldvietas apkārtnes shēmā, vai arī ir jābūt atsevišķai norādei par glābšanas dienesta atrašanās vietu un tās darbības laiku. Informācijas standā ir jānorāda glābšanas dienesta tālruņa numurs. Tāpat glābšanas dienesta darba laiks ir pamanāmi jāizvieto arī pie glābšanas stacijas. Peldvietā, kurā tiek nodrošināts glābšanas dienests, vēlams izvietot atbilstošu ILS karogu un informatīvajā standā norādīt karogu skaidrojumu.

Savukārt peldvietās, kurās nav nodrošināta nepārtraukta (diennakts) glābšanas dienesta darbība, informatīvajos standos jāizvieto instrukcija par pirmās palīdzības sniegšanu slīkšanas gadījumā, kā arī atbildīgo dienestu kontaktinformācija. Peldvietās, kurās vispār netiek nodrošināta glābšanas dienesta darbība, ir vēlams izvietot informatīvo zīmi, lai brīdinātu apmeklētājus par īpašu piesardzību peldvietā (21. attēls).

21. attēls. Informatīvā zīme peldvietās, kurās netiek nodrošināts glābšanas dienests

Visās peldvietās, bet jo īpaši peldvietās, kurās nav pieejams glābšanas dienests, rekomendējams izvietot publiski pieejamu glābšanas inventāru. Kā glābšanas inventārs var būt izvietota, piemēram, glābšanas veste, glābšanas riņķis, glābšanas boja vai citi glābšanas palīgriķi, kas ļauj ātri un droši sniegt nepieciešamo atbalstu nelaimē nonākušai personai.

Glābšanas aprīkojuma atrašanās vietu ir ieteicams iezīmēt peldvietas shēmā. Glābšanas inventārs ir jānovieto viegli pieejamā, pamanāmā un pret laikapstākļiem un bojājumiem aizsargātā vietā. Tāpat glābšanas inventārs ir regulāri jāpārbauda un jāuztur darba stāvoklī. Papildus peldvietā var būt pieejams arī automātiskais sirds defibrilators.

Izvietojot publiski pieejamas peldvestes vai izsniedzot uz nomu peldvestes, jāņem vērā, ka bērniem atkarībā no to svara un auguma ir jānodrošina atbilstoša peldveste. Šī drošības ierīce nevar būt pārāk brīva vai arī pārāk cieša. Pieaugušo peldvestes efektīvi nenodrošina bērniem drošību.

Peldvietas apsaimniekotājam ir nepieciešams peldvietas informatīvajā stendā izvietot ar drošību saistītu informāciju. Informatīvajam stendam ir jāatrodas labi saskatāmā vietā un drošā veidā (piemēram, nodrošina, ka informācija netiks bojāta laikapstākļu ietekmē). Ja iespējams, var izvietot arī papildu informatīvos standus dažādās vietās. Noteikumu Nr. 692 prasībās ir uzskaitīti vairāki drošības aspekti, kuri jānorāda informatīvajā stendā:

- glābšanas dienesta atrašanās vieta, ja tas atrodas peldvietas teritorijā,
- peldvietas hidroloģiskais raksturojums (piemēram, ūdens līmeņa svārstības, straumes ātrums) un gultnes morfoloģiskais raksturojums (piemēram, gultnes stabilitāte, drošs ūdensobjekta pamata reljefs),
- informācija par peldvietas maksimālo dziļumu,
- vienotais ārkārtas palīdzības izsaukuma numurs un glābšanas dienesta tālruna numurs, ja tas atrodas peldvietas teritorijā,
- sabiedriskās kārtības ievērošanas prasības peldvietā saskaņā ar attiecīgās pašvaldības izstrādātajiem saistošajiem noteikumiem (piemēram, aizliegta alkoholisko dzērienu tirgošana pludmalē, aizliegums peldēt mola, bīstamu akmeņu vai citu objektu tuvumā, soda piemērošana noteikumu neievērošanas gadījumā),
- informācija par drošības prasībām peldvietā (Noteikumu Nr. 692 4. pielikums, kur ietverta vispārīga informācija par drošu uzvedību peldvietā),
- informācija par aizliegumu ievest peldvietā dzīvniekus,
- informācija par peldēšanās ierobežojumu,
- vispārīgs peldvietas ūdens apraksts, ko sagatavojusi VI.

Peldvietas drošību pastarpināti var ietekmēt arī citi faktori, kā, piemēram, vides pieejamības nodrošināšana (vairāk informāciju par vides pieejamību skatīt 10. nodaļā) peldvietas labiekārtojums un peldvietas apsaimniekošana. Peldvietas tuvumā nepieciešams

izvietot pietiekamu skaitu atkritumu urnu/konteineru. Tāpat jānodrošina regulāra un savlaicīga atkritumu savākšana un izvešana. Pludmalē izvietotajām konstrukcijām ir jābūt drošām lietošanai. Peldvietā var ieviest arī papildus pasākumus kā, piemēram, numurētas peldvietas ieejas un ģērbtuves, lai nelaimes gadījumā būtu iespējams precīzāk aprakstīt konkrēto atrašanās vietu.

Lai izvērtētu peldvietas drošības riskus ir ļoti rekomendējams veikt peldvietas risku novērtējumu, kas ļautu apzināties konkrētās peldvietas drošības riskus. Riska novērtējuma ziņojumā tiek sniegtas rekomendācijas esošās situācijas uzlabošanai, tādējādi veicinot drošību peldvietā. Riska novērtējumu peldvietā veic kompetenta institūcija, kurai ir izstrādāta riska izvērtēšanas metodoloģija.

Latvijā riska novērtējumu peldvietām veic sadarbībā ar Latvijas Pludmales glābšanas asociāciju, kas ir apstiprināta Starptautiskajā Eiropas Glābēju Federācijā (ILSE). Riska novērtējumā tiek iekļauti tādi drošības aspekti kā pieeja peldvietā, operatīvo dienestu piekļuve, publiskais glābšanas aprīkojums, zīmes un to izvietojums, drošības informācijas stends, peldvietas zonējums, peldvietas sadalījums un aktivitātes, bīstamība un riski peldvietā, kā arī glābēju uz ūdens nodrošinājums.

VI ir izstrādājusi peldvietas drošības prasību **pašnovērtējuma anketu**. Ar šīs pašnovērtējuma anketas palīdzību peldvietas apsaimniekotājs var pārliecināties par obligāto un vēlamo drošības prasību izpildi peldvietā un veikt uzlabojumus, ja tādi ir nepieciešami. Pašnovērtējumu anketa ir publicēta VI tīmekļvietnē:

<https://www.vi.gov.lv/lv/pasnovertejuma-anketas-apsaimniekotajiem>.

10. Vides pieejamība peldvietā

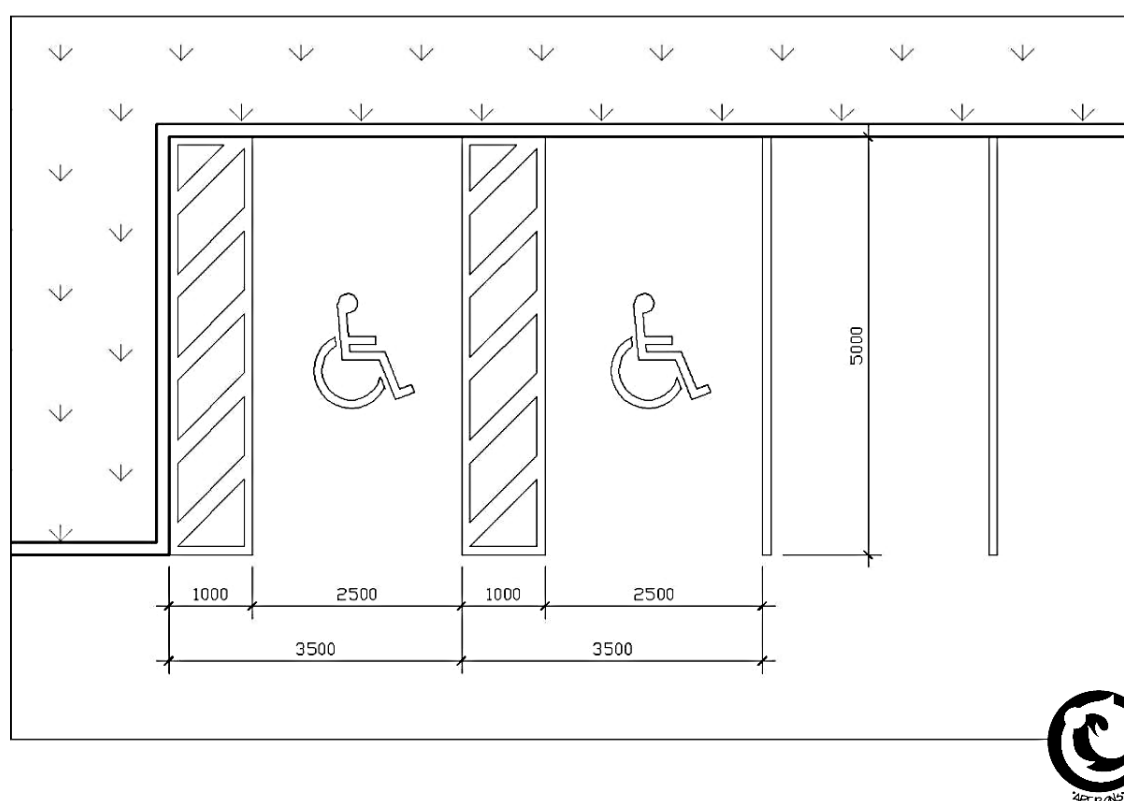
Lai peldvieta būtu pieejama pēc iespējas vairāk apmeklētājiem, ir nepieciešams nodrošināt vides pieejamību. Pievejai līdz peldvietai ir jābūt ar stingru, drošu pamatu, ērtai un bez šķēršļiem. Reljefam jābūt līdzenam, bez izteiktām zemes virsmas augstuma izmaiņām un bedrēm. Ierīkojot jaunu peldvietu un plānojot jau esošas peldvietas labiekārtošanas darbus, ir ieteicams vadīties pēc vides pieejamības vadlīnijās⁹ noteiktajiem kritērijiem. Peldvietā

⁹ Labklājības ministrija (Pasūtītājs). Latvijas Cilvēku ar īpašām vajadzībām sadarbības organizācija SUSTENTO (Izpildītājs). 12.04.2018. Vides pieejamības vadlīnijas publiskām būvēm un telpām un publiskajai ārtelpai. Pieejams: https://www.lm.gov.lv/sites/lm/files/data_content/piecejamiba_12042018_lm_vadlinijas1.pdf

prasības vides pieejamībai ir jānodrošina atkarībā no peldvietas apsaimniekotāja finansiālajām iespējām, vides un ģeoloģiskajiem apstākļiem, ņemot vērā arī peldvietas apmeklētību.

Vides pieejamību peldvietā ir vēlams nodrošināt jau sākot no autostāvvietas līdz pašai peldvietai, nodrošinot arī drošu iespēju doties ūdenī. Ja peldvietas tuvumā ir autostāvvietā, tad tajā ir rekomendējams izveidot stāvvietu, kas paredzēta personām ar funkcionāliem traucējumiem. Stāvvietas izmēri stāvlaukumā norādīti 22. attēlā.

Pirms peldvietas auto stāvlaukumā vai informatīvajā stendā ir rekomendēts norādīt, vai peldvieta ir piemērota ratiņkrēsliem, cilvēkiem ratiņkrēslā ar pavadoni vai piemērota cilvēkiem ar bērnu ratiņiem utml. (3. tabula), tādējādi informējot par peldvietā esošo vides pieejamības līmeni.

22. attēls. Stāvvietas izmēri stāvlaukumā (avots: Apvienība "Apeirons")

3. tabula. Pieejamības zīmju paraugi¹⁰

	Pieejams cilvēkiem riteņkrēslā	Norāda, ka objekts, ir pieejams cilvēkiem riteņkrēsls un tajā nav barjeru. Kritērijs šai zīmei ir vide kurā cilvēks riteņkrēslā var pārvietoties patstāvīgi.
	Pieejams ar palīdzību	Norāda, ka objekts, ir pieejams cilvēkiem riteņkrēsls, bet ir nepieciešama palīdzība. Objektā ir sliekšņi, takas ir ar mīkstu pamatu, stāvas uzbrauktuves u.t.t.
	Pieejams ceļš	Norāda pieejama ceļas virzienu.
	Uzbrauktuve cilvēkam riteņkrēslā	Norāda, ka priekšā ir uzbrauktuve. Zīme varbūt virzienā uz augšu un virzienā uz leju atbilstoši uzbrauktuves virzienam. Labi, ja pie zīmes ir norādīti arī uzbrauktuves slīpuma %.
	Brīdinājums par stāvu nogāzi	Šāda zīme izvietojama vietās, kurās to slīpuma vai slidenuma dēļ cilvēks riteņkrēslā var nenoturēties. Pirms šādām vietām ir jābūt arī drošības nožogojumam.
	Pieejama tualete cilvēkiem ar kustību traucējumiem	Norāda uz tualeti, kura ir speciāli aprīkota cilvēkiem ar kustību traucējumiem.

Ja līdz peldvietai ved ceļš, kura dabīgais segums nav stingrs un pietiekami līdzens, tad vēlams uzstādīt segumu, kas nodrošina drošu un ērtu pieeju cilvēkiem, kas pārvietoja riteņkrēslā. Ceļš, kas ved uz peldvietu var būt no, piemēram, betona, koka. Jāņem vērā, ka, izvietojot betona plāksnes vai koka laipu, spraugas starp plāksnēm vai dēļiem nevar būt pārāk lielas, lai braukšana ar riteņkrēslu būtu iespējama bez asistenta palīdzību. Ja ceļš, kas ved uz peldvietu, ir garš, tad būtu ieteicams izveidot arī nedaudz platākus izvēršījumus (minimālais platums ir 1,8 m un minimālais garums ir 2,0 m) vai laukumus (minimālais izmērs: 3,0 m x 3,0 m), kur cilvēks, kas pārvietoja riteņkrēslā, var apgriezties un samainīties ar citiem peldvietas apmeklētājiem, piemēram, vecākiem, kas stumj bērnu ratiņus. Apgriešanās laukumu nepieciešams izveidot arī pludmalē.

Svarīgs priekšnoteikums, plānojot cieta seguma uzstādīšanu, ir seguma slīdamība, tostarp arī lietus laikā, - ceļa segumam jābūt neslīdošam. Projektējot ceļu uz peldvietu, jāņem vērā ne tikai ceļa platums (minimālais platums 1,2 m), bet arī tā malas. Ja ir plānots uzstādīt koka pastaigu laipas, tad ir nepieciešamas arī malas, kuru augstums ir 5 cm. Savukārt, ja kādā ceļa posmā ir vietas, kurās ir bīstams slīpums, krauja vai nogāze, ir jāuzstāda margas, kas ir nodrošinātas ar rokturiem divos augstumos (0,7 m un 0,9 m).

¹⁰ Labklājības ministrija (Pasūtītājs). Latvijas Cilvēku ar īpašām vajadzībām sadarbības organizācija SUSTENTO (Izpildītājs). 12.04.2018. Vides pieejamības vadlīnijas publiskām būvēm un telpām un publiskajai ārtelpai. Pieejams: https://www.lm.gov.lv/sites/lm/files/data_content/pieejamiba_12042018_lm_vadlinijas1.pdf

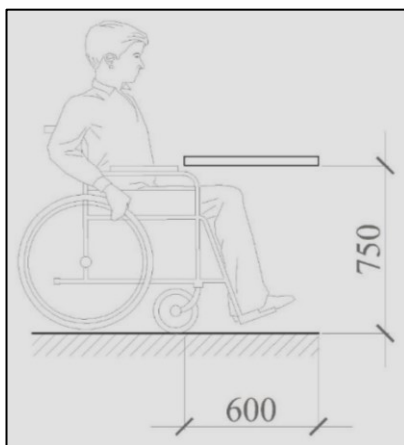
Papildus peldvietu var aprīkot ar sauļošanās krēsliem (augstums 0,45-0,50 m, platums 1,20 m), pazeminātām dzeršanas strūklakām, kā arī citiem labiekārtojuma elementiem, kam nodrošināta vides pieejamība. Tāpat peldvietā būtu ieteicams ierīkot uzlādēšanas staciju (ierīci), kurā riteņkrēslam ar elektrisko piedziņu būtu iespējams veikt uzlādi.

Rekomendējams ir izveidot nobrauktuvi līdz peldvietai un nodrošināt iespēju iekļūt ūdenī, iebraucot ar peldēšanās krēslu līdz 1,0 m dziļumam (24. attēls). Blakus nobrauktuvei pie ūdenstilpes ir jābūt iespējai īslaicīgi novietot vēlams vismaz divus riteņkrēslus. Nobrauktuvei ūdenstilpē jānodrošina margas abās pusēs un vēlams to tuvumā izvietot arī glābšanas riņķus. Peldvietu vēlams aprīkot arī ar asistīvām palīgiespējām (speciālas peldierīces, peldēšanas asistenta palīdzība), kuras iespējams nomāt bez maksas vai par maksu.

24. attēls. Iekļūšana ūdenī ar automatizētas iekārtas palīdzību (avots: daugavpils.lv)

Ierīkojot atpūtas vietu ar galdu un soli, lai nodrošinātu vides pieejamību, vēlams uzstādīt solus, kam nav atzveltnes un cilvēkam, kas pārvietojas riteņkrēslā, ir iespējams piebraukt pie galda. Rekomendējamais galda augstums ir 0,75 m un garums, līdz kuram var piebraukt cilvēks riteņkrēslā ir vismaz 0,6 m (25. attēls).

25. attēls. Tehniskā zīmējuma daļa galda, kam ir nodrošināta vides pieejamība (avots: Apvienība “Apeirons”)

Peldvietā būtu jāiekļauj arī navigācijas sistēmas nodrošinājums, piemēram, peldvietas informācijas standā norādot pludmales taktīlo karti, nodrošinot uzrakstus Braila rakstā un izveidojot kontrastējošas vadlīnijas un vadulas. Navigācijas sistēmas ieviešana nodrošinātu cilvēkiem ar redzes traucējumiem ieeju/izeju peldvietā un patstāvīgas peldēšanas iespēju. Lai labāk cilvēki ar redzes traucējumiem apzinātu peldvietas robežas, ieteicams izvietot skanošas bojas.

2018. gadā Latvijas Zaļā kustība kopā ar Invalīdu un viņu draugu apvienību “Apeiron” izstrādāja jaunu dabas pieejamības sertifikātu – NaaC (ang. “*Nature Accessible*”) (26.attēls). Sertifikāts tiek izsniegts dabas objektiem, tostarp arī peldvietām. Dabas objekti, kuri pieteikti sertifikāta iegūšanai, tiek vērtēti pēc noteiktiem kritērijiem, kas iekļauj tādas vides pieejamības aspektus kā piekļuvi objektam, piemēram, vai ir atbilstošs ceļa segums un slīpums, cik labiekārtota ir atpūtas vieta, vai objektā ir piemērotas labierīcības. Objekta atbilstību kritērijiem vērtē neatkarīga žūrija. Atbilstoši objekta vides pieejamības nodrošinājumam tiek izsniegts NaaC diploms (dzeltenais līmenis) vai karogs (zaļais līmenis). Dzeltenais līmenis nozīmē, ka objektā ir nepieciešami minimāli uzlabojumi, lai nodrošinātu pilnīgu vides pieejamību. Savukārt zaļais līmenis simbolizē objekta atbilstību pilnībā visiem žūrijas vērtētajiem vides pieejamības kritērijiem.

26. attēls. NaaC sertifikāta atpazīstamības simbols (avots: zalie.lv)

11.Peldvietu apraksti

Pirms katras peldsezonas VI oficiālās peldvietas kontaktpersonai nosūta vispārīgu, īsu aprakstu par peldvietu, kurā iekļauj aktuālo ilglaicīgās ūdens kvalitātes novērtējumu, peldvietas kvalitāti ietekmējošos faktorus, darbības, kas jāveic vai jāierobežo, lai saglabātu atbilstošu ūdens kvalitāti, kā arī peldēšanās ierobežojumus, ja tādi ir bijuši iepriekšējā peldsezonā, un izceļ drošības aspektus, kuriem peldvietā jāpievērš uzmanība, ja peldvietā tādi

ir, piemēram, pastāv risks ūdens līmeņa izmaiņām, straumes stiprumam. Aprakstā norādīta VI mājaslapa papildus informācijai par peldvietām. Saņemtais peldvietas apraksts jāizvieto peldvietas informatīvajā stendā.

Katrai oficiālajai peldvietai ir izstrādāts arī garāks ūdens apraksts, kas ir publicēts VI mājaslapā. Ūdens apraksts ietver detalizētu to faktoru analīzi, kas ietekmē vai varētu ietekmēt peldvietu ūdens kvalitāti ar mērķi paredzēt nepieciešamos pārvaldības pasākumus, kas ļautu nelabvēlīgo ietekmi novērst un peldvietām sasniegt vismaz pietiekamu ūdens kvalitāti četru kvalitātes klašu skalā – izcila kvalitāte, laba kvalitāte, pietiekama kvalitāte, zema kvalitāte. Peldvietu ūdens aprakstā ir apkopota informācija:

- par peldvietas ūdeņu fizikālajām, ģeogrāfiskajām un hidroloģiskajām īpašībām, kas varētu būt piesārņojumu veicinošs faktors un ir svarīgas peldvietu ūdens kvalitātes pārvaldībā, kā arī upju sateces baseinu pārvaldībā;
- par piesārņojuma avotiem, kas varētu ietekmēt peldvietu ūdeņu kvalitāti un peldētāju veselību, un to novērtējumu, piemēram, tuvumā esoša ostas vai notekūdeņu attīrīšanas iekārtu darbība;
- par peldvietu ūdens kvalitātes monitoringa punktu atrašanās vietu;
- par zilaļģu izplatīšanās iespēju, tai skaitā ķīmisko un citu faktoru novērtējumu, kuri var radīt zilaļģu masveida savairošanos;
- par makroaļģu un fitoplanktona izplatīšanās iespēju.

Peldvietu ūdens pārskati tiek pārskatīti atbilstoši Noteikumu Nr. 692 49. punktam un 51. punktam, atkarībā no peldvietas ūdens ilglaicīgās kvalitātes klases (sliktākas kvalitātes klases peldvietu apraksti tiek pārskatīti biežāk).

Peldvietu ūdens kvalitātes apraksti ir publicēti VI mājaslapā: <https://www.vi.gov.lv/lv/peldvietu-udens-apraksti>.

Ja pašvaldībai ir papildinformācija, jauni apraksti par uzlabojumiem, atjaunojama informācija, fotoattēli, ko iekļaut savas peldvietas/u aprakstā, lūdzam šādu informāciju sūtīt VI uz vide@vi.gov.lv.

Izmantotie literatūras avoti

1. Apeirons. Pieejams: <http://videspieejamiba.lv/>
2. Centers for Disease Control and Prevention. Cercarial Dermatitis. Pieejams: <https://www.cdc.gov/dpdx/cercarialdermatitis/index.html>
3. Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2006/7/EK (2006. gada 15. februāris) par peldvietu ūdens kvalitātes pārvaldību un Direktīvas 76/160/EEK atcelšanu. <http://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2006/7/oj/?locale=LV>
4. Labklājības ministrija (Pasūtītājs). Latvijas Cilvēku ar īpašām vajadzībām sadarbības organizācija SUSTENTO (Izpildītājs). 12.04.2018. Vides pieejamības vadlīnijas publiskām būvēm un telpām un publiskajai ārtelpai. Pieejams: https://www.lm.gov.lv/sites/lm/files/data_content/pieejamiba_12042018_lm_vadlinijas1.pdf
5. Latvijas Zaļā kustība. Pieejams: <https://zalie.lv/>
6. Ministru kabineta 2017. gada 28. novembra noteikumi Nr. 692 "Peldvietas izveidošanas, uzturēšanas un ūdens kvalitātes pārvaldības kārtība". Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/295404>
7. Ūdens apsaimniekošanas likums. Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/66885>
8. Zilais Karogs. Vadlīniju dokumentācija. Pieejams: <https://zilaiskarogs.lv/vadliniju-dokumentacija/>
9. World Health Organization. 2021. Guidelines on Recreational Water Quality. Volume 1 Coastal and Fresh Waters. Pieejams: <https://www.who.int/publications/i/item/9789240031302>

1. pielikums.

Jaunas oficiālās peldvietas pieteikuma veidlapa

Lūdzam aizpildītu veidlapu pievienot pieteikumam VI par jaunu oficiālo peldvietu. Informāciju lūdzam norādīt pelēkajos laukos, atsevišķu informāciju var pievienot iesniegumam kā pielikumus.

I Informācija par peldvietu

1. Peldvietas nosaukums
2. Iekšzemes vai jūras peldvieta:
3. Peldvietas īpašnieks
4. Par peldvietas apsaimniekošanas jautājumiem atbildīgās personas kontakti:
 - 4.1. Atbildīgās personas vārds, uzvārds:
 - 4.2. Kontakttālrunis:
 - 4.3. E-pasta adrese:
5. Aptuvenais maksimālais peldvietas apmeklētāju skaits dienā peldsezonas laikā:
6. Aptuvenais vidējais peldvietas apmeklētāju skaits dienā peldsezonas laikā:
7. Peldvietas izvietojums vietējās pašvaldības teritorijas plānojumā (Noteikumu 16.2.apakšpunkts) (norādīt arī koordinātas; peldvietas garumu):
Lūgums iesniegumam pievienot peldvietas apkārtējās teritorijas karti ar iezīmētu peldvietas atrašanās vietu.
8. Lūdzam norādīt vai pašvaldībai ir atsevišķi izstrādāti saistošie noteikumi par sabiedriskās kārtības ievērošanu peldvietā. Vai pašvaldības saistošajos noteikumos par sabiedriskās kārtības ievērošanu ir iekļautas arī uz peldvietām attiecināmas prasības un kādas ir šīs prasības (var pievienot kā atsevišķu pielikumu iesniegumam).

II Peldvietas ūdens kvalitāte

Ja pašvaldība par saviem līdzekļiem ir veikusi peldvietas ūdens kvalitātes pārbaudes iepriekšējās peldsezonās, tad lūdzam iesniegumam pievienot testēšanas rezultātus (testēšanas pārskatus).

III Peldvietas hidroģeoloģiskais raksturojums:

iespējamās ūdenslīmeņa svārstības, gultnes raksturojums, maksimālais dziļums.

....

Obligāti nodrošināmās prasības:

Noteikumu 9.3.apakšpunkts: Peldvietu aizliegts ierīkot un tā nedrīkst atrasties vietā, kur ir nelabvēlīgs peldvietas hidroģeoloģiskais režīms vai nestabila gultne.

Par nelabvēlīgu hidroģeoloģisko režīmu liecina pazīmes krastā, ka vietai raksturīgas biežas un krasas ūdens līmeņa svārstības, piemēram, dūņu u.c. sanesumi piekrastes sauszemes daļā, vizuāli saskatāmi ūdens virpuļi vai stipra straume peldvietā (rekomendējamais straumes ātrums - kas nepārsniedz 0,5 m/s), izteikti staigņi krasti, staigņa ūdens objekta gultne un bedres peldvietā. Ja

peldvietā, ir veikta akvatorijas zemūdens apsekošana, lūgums iesniegumam pievienot tehnisko aktu par veiktajiem apsekošanas darbiem. Ja peldvietā ir glābšanas dienests, vērtējumu jāveic iesaistot peldvietas pārbaudē glābējus.

IV Peldvietas piesārņojuma un citu risku t.sk. pārmērīga zilaļģu savairošanās riska izvērtējums

Riska objektu atrašanās attiecībā pret peldvietu, ūdensputnu un mājdzīvnieku klātbūtnes riski peldvietā:

....

1. Obligāti nodrošināmās prasības:

1.1. Noteikumu 9.1.apakšpunkts: Peldvietu aizliegts ierīkot un tā nedrīkst atrasties notekūdeņu ieplūdes vietā vai tiešā tās tuvumā.

T.i. peldvietā un tās tiešā tuvumā nedrīkst atrasties ne sadzīves, ne ražošanas, ne lauksaimniecības notekūdeņu ieplūdes vietas attālumā, kas ir mazāks par ūdens pilnīgai sajaukšanai nepieciešamo attālumu, t.i. vismaz 100 m no ūdens līnijas.

1.2. Noteikumu 9.2.apakšpunkts: Peldvietu aizliegts ierīkot un tā nedrīkst atrasties rūpniecības uzņēmuma teritorijā vai vietā, kur ostas teritorijas ūdens neatbilst kvalitātes prasībām, vai vietā, kur peldvietas dēļ tiek traucēta ostas darbība.

1.3. Noteikumu 9.4.apakšpunkts: Peldvietu aizliegts ierīkot un tā nedrīkst atrasties vietā, kur tiek intensīvi izmantoti kuģošanas līdzekļi.

Kuģošanas līdzekļi saskaņā ar normatīvajiem aktiem ir: 1) ūdensmotocikli, 2) motorlaivas, 3) kuteri, 4) airu laivas, 5) kuģi, 6) velkoņi, 7) zvejas kuģi, 8) jahtas. Arī visas aktivitātes, kas saistītas ar aktīvajiem peldlīdzekļiem, piemēram, vindsērfinģu, kaitbordu, ūdens velosipēdiem u.c., kas varētu traucēt peldētājiem, ir jāplāno ārpus peldvietas robežām. Aktīvo peldlīdzekļu nomas punkti var atrasties speciāli izveidotā sektorā - aktīvās atpūtas zonā, bet to nokļūšanai uz atļauto rajonu ūdenī jābūt ierīkoti speciāli, no peldvietas norobežotiem koridoriem.

Kuģošanas līdzekļus, kas aprīkoti ar motoru, kā arī citus nemotorizētus kuģošanas līdzekļus, atļauts nolaist ūdenī peldvietā vai tās tuvumā speciāli šim nolūkam aprīkotās vietās (no peldvietas norobežotos koridoros izešanai kuģošanas rajonā).

1.4. Noteikumu 13.punkts: Peldvietas apsaimniekotājs nodrošina, lai peldvietā netiktu veiktas darbības, kas varētu piesārņot peldvietu (piemēram, lai peldvietā neuzturētos un netiktu vesti pastaigā vai peldināti dzīvnieki).

Stendā un citur peldvietā rekomendējams izvietot informāciju vai informatīvas zīmes, lai apmeklētāji nebaro putnus. Ūdensputnu klātbūtne peldvietā veicina peldētāju niezes parādīšanos, paaugstina risku, ka tā būs novērojama (ierosinātājs ir mikroskopisks kāpurs, kas pēc dzīves cikla daļas gliemjos iznāk ūdens fāzē, saimniekorganisms - putni).

V Informācija par drošību peldvietā

1. Pasākumi nelaimes gadījumā:

1.1. Darbojas vai plānots glābšanas dienests. Norāda darba laiku. (Noteikumu 10.7. apakšpunkts): (Jā, Nē) ...

1.2. Informatīvajā stendā ir izvietoti tālruņa numuri uz kuriem zvanīt nelaimes gadījumā (Noteikumu 16.6. apakšpunkts): (Jā, Nē) ...

Ja peldvietā vai tās tuvumā ir glābšanas stacija (dienests), informatīvajā stendā norādīt tās tālruņa numuru. Norādīt gan vienoto ārkārtas palīdzības izsaukumu numuru 112, gan vietējās glābšanas stacijas numuru.

1.3. Instrukcija par pirmās palīdzības sniegšanu slīkšanas gadījumā (ja nav nodrošināta nepārtraukta glābšanas dienesta darbība) (Noteikumu 16.5. apakšpunkts): (Jā, Nē) ...
Instrukcija var būt gan teksta veidā, gan kā algoritms ar vai bez plašāk aprakstītiem atdzīvināšanas pasākumiem (algoritms ir viennozīmīga instrukciju virkne, kas uzrakstīta izpildītājam saprotamā valodā).

1.4. Brīvi pieejams glābšanas riņķis/i peldsezonā (nav obligāta prasība, bet ieteicama): (Jā, Nē) ...

2. Peldvietas ūdens ir norobežots (bojas, lentes vai citi negrimstoši materiāli) (Noteikumu 10.4. apakšpunkts) : (Jā, Nē) ...

Bojām, lentēm vai citiem negrimstošiem materiāliem jābūt pietiekami lieliem, lai viļņošanās laikā būtu pietiekami saskatāmai, kā arī norobežojošie materiāli (bojas) jāizvieto vienu no otra tā, lai peldētājs atrodotos pie jebkura no tā, varētu saskatīt nākamo (tuvāko) peldvietas norobežojošo objektu.

3. Nodrošināts piebraucamais ceļš transporta līdzekļiem dienesta pienākumu veikšanai (Noteikumu 10.2. apakšpunkts): (Jā, Nē) ...

Jāpārliciecinās, vai peldvietā ir nodrošināts atbilstošs ceļš transporta līdzekļiem dienesta pienākumu veikšanai. Jānorāda ielu, pa kuru paredzēts piebraukt transporta līdzekļiem dienesta pienākumu veikšanai, vai ceļš ir pietiekami stingra seguma, vai nav kavējoši vai neapbraucami šķēršļi. Ceļa galā jābūt autotransporta apgriešanās laukumam vai jābūt iespējai veikt apgriešanās manevru. Cik metru attālumā no ūdens iespējams piebraukt?

4. Peldēšanās sektors bērniem līdz 10 gadu vecumam ar neliela slīpuma pamatni un maksimālo dziļumu, kas nepārsniedz 70 cm (nav obligāta prasība). (Noteikumu 10.5. apakšpunkts): (Jā, Nē) ...

5. Peldvietas apsaimniekotājs pirms peldsezonas sākuma nodrošina ērtu pieeju peldvietas ūdenim, drošu ūdensobjekta pamata reljefu un aizsardzību pret bīstamiem ģeoloģiskiem procesiem (piemēram krasta nogruvumiem, noslīdējumiem). (Noteikumu 10.6. apakšpunkts) ...

Pieeja peldvietai jānodrošina stingra, ar drošu pamatu zem kājām, ērta, bez šķēršļiem. Peldvietas pamata reljefam jābūt līdzenam, bez izteiktām zemes virsmas augstuma izmaiņām, bez bedrēm, bez bieža dūņu slāņa, tādām, kas nevar ietekmēt peldētāju drošību. Peldvietā nav pieļaujama tādu objektu atrašanās, kas var radīt draudus veselībai (asi priekšmeti, stikli, koki, asi akmeņi un tml.). Ja potenciāli bīstami ģeoloģiskie procesi teritorijā nav raksturīgi (krasti ir lēzeni un nepastāv risks, ka ģeoloģiskie procesi peldvietas teritorijā var apdraudēt peldētāju drošību vai veselību), prasību nevērtēs. Ja ir bīstami procesi jāveic darbības, piemēram, krastu nostiprināšana, krauju norobežošana.

VI Pasākumi higiēnas uzturēšanai peldvietā, peldvietas labiekārtošanai un sabiedrības informēšanai

1. Informācijas stenda esamība peldvietā, tā saturs (Noteikumu 16. punkts): (Jā, Nē) ...

2. Gājēju celiņu esamība peldvietā (Noteikumu 10.1.apakšpunkts): (Jā, Nē) ...

3. Atkritumu urnu skaits un to izvešanas biežums (Noteikumu 12.3., 12.5. apakšpunkti): ...

Pietiekamības kritērijs: orientējoši jāierīko vismaz 1 atkritumu urna uz 1600 m² ne mazāk kā 10 m attālumā no ūdens vai vismaz 1 atkritumu kontainers uz 3500-4000 m². Atkritumu urnas vēlams ierīkot nosegtas/ar vāku, lai ierobežotu putnu un citu dzīvnieku piekļuvi.

4. Nodrošinās sauszemes daļas smilšu virskārtas irdināšanu un sijāšanu, kur tas atļauts (var būt vides normatīvu dēļ ierobežojumi šo veikt, konsultēties ar VVD): ...

5. Pārvietojamo tualetu skaits (Noteikumu 12.1.apakšpunkts): ...

6. Kanalizācijas sistēma peldvietā. Stacionārās tualetes jānodrošina ar notekūdeņu novadīšanu kanalizācijas tīklā vai vietējās attīrīšanas iekārtās. Ja uzstādītas mobilās tualetes, tad norādīt to skaitu un attālumu līdz peldvietai. (Noteikumu 12.1.apakšpunkts): ...

Rekomendēts ierīkot uz 75 apmeklētājiem vismaz 1 tualeti ne mazāk kā 50 m un ne vairāk kā 150 m attālumā no peldēšanās vietas.

7. Ģērbtuvju skaits (Noteikumu 12.2.apakšpunkts): ...

8. Ja tas iespējams, nodrošināta peldvietas un tās infrastruktūras objektu vides pieejamība personām ar funkcionāliem traucējumiem, kā arī piekļuve ar bērnu ratiņiem. (Noteikumu 10.3.apakšpunkts): (Jā, Nē) ...

Rekomendējam peldvietas apsaimniekotājam pirms peldvietas auto stāvlaukumā vai informatīvajā stendā izvietot informatīvas piktogrammas par vides pieejamību, norādot vai peldvieta piemērota ratiņkrēsliem, cilvēkiem ratiņkrēslā ar pavadoni vai piemērota cilvēkiem ar bērnu ratiņiem u.tml.

9. Funkcionālo sektoru izvietojums (Noteikumu 11.punkts, prasība nav obligāta): ...

Funkcionālie sektori peldvietā var būt, piemēram:

1) sauļošanās zona; 2) apkalpes zona (ģērbtuves, tualetes, noma punkti, kioski); 3) sporta zona (dažādu sporta spēļu laukumi); 4) zaļā zona; 5) bērnu sektors ar rotaļu laukumu pirmsskolas vecuma bērniem; 6) gājēju celiņi; 7) vietas smēķēšanai, utt.

Sporta zona var tikt apvienota arī ar bērnu rotaļu laukumu vai citu zonu, kas paredzēta aktīvai atpūtai, izveidojot pludmalē aktīvās atpūtas zonu.

Aktīvās atpūtas zona – paredzēta bumbas, badmintona un citu pludmalei piemērotu spēļu spēlēšanai; tajā var atrasties arī bērnu rotaļu laukumi un īpaši aprīkotas sporta zonas. Aktīvās atpūtas zonās pēc attiecīgas pašvaldības atļaujas saņemšanas pieļaujama arī publisku pasākumu organizēšana (diskotēkas, vasaras koncerti u.c. uzvedumi un pasākumi).

10. Peldvietas apsaimniekotājs peldsezonas laikā peldvietā labi saskatāmā vietā un drošā veidā izvieto informatīvu stendu, kurā norāda sabiedriskās kārtības ievērošanas prasības peldvietā saskaņā ar attiecīgās pašvaldības izstrādātajiem saistošajiem noteikumiem (Noteikumu 16.7.apakšpunkts): ...

Prasība tiks vērtēta, ja pašvaldībai ir atsevišķi izstrādāti saistošie noteikumi par sabiedriskās kārtības ievērošanu peldvietā, vai saistošajos noteikumos par sabiedriskās kārtības ievērošanu ir iekļautas arī uz peldvietām attiecināmas prasības.

Gadījumā, ja daļa no informācijas, kas iekļauta saistošajos noteikumos atkārtojas arī izvietojot informāciju par drošības prasībām, vai attiecībā uz aizliegumiem par dzīvnieku ieviešanu vai smēķēšanu, informatīvajā stendā var izvietot tikai būtiskāko informāciju no noteikumiem, kas attiecas uz peldētāju drošību un veselību. Informāciju var izvietot zīmju (simbolu) veidā.

2. pielikums.

Drošības prasības peldvietā

(Noteikumu Nr. 692 4. pielikums)

Informācija par drošu uzvedību peldvietā

1. Peldēties drīkst tikai peldvietas teritorijā. Nepeldiet aiz bojām, kas norobežo peldvietu.
2. Sekojiet norādījumiem vai izmaiņām peldvietas informatīvajā stendā.
3. Nepeldieties naktī vai stipra vēja vai negaisa laikā.
4. Alkohola vai narkotisko vielu ietekmē peldēties ir aizliegts!
5. Nepeldieties vienatnē. Pirms peldēšanās brīdiniet krastā palikušos par to, cik ilgi un tālu peldēsiet vai nirsiet zem ūdens.
6. Pirms peldēšanās brīdiniet apkārtējos, ja neprotat labi peldēt. Izmantojiet speciālus peldlīdzekļus, piemēram, peldvesti.
7. Pēc sakaršanas saulē ūdenī ejiet lēnām, lai izvairītos no muskuļu krampjiem sakarā ar strauju ķermeņa temperatūras maiņu.
8. Nepārvērtējiet savus spēkus, nepeldiet pārāk tālu no krasta.
9. Pārtrauciet peldēties, parādoties pirmajām aukstuma sajūtām.
10. Bērniem ļaujiet peldēties tiem atbilstoši ierīkotās peldvietās, labas redzamības robežās, kur nekavējoties var sniegt palīdzību.
11. Nodrošiniet pieaugušā uzraudzību, kad bērns atrodas ūdenī vai rotaļājas ūdens tuvumā.
12. Uzmaniet bērnus no viļņiem, lai izvairītos no ienešanas dzelmē.
13. Konstatējot nelaimes gadījumu:
 - 13.1. novērtējiet situāciju un izvērtējiet savas spējas glābt slīcēju. Slīcēju var glābt tikai cilvēks, kurš labi apguvis peldēšanas tehniku un zina glābšanas paņēmienus;
 - 13.2. nekavējoties izsauciet glābējus, zvanot uz tālruni 112 un pēc iespējas precīzāk norādot nelaimes gadījuma vietas koordinātas un piebraukšanas iespējas. Glābēji jāsaagaida un jānorāda cietušā atrašanās vieta.